

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

*ISTENTŐL MEGÁLDOTT BÉKÉS, BOLDOG
KARÁCSONYT ÉS LELKI GYARAPODÁSBAN
GAZDAG ÚJESZTENDŐT KÍVÁN A SOLI DEO GLORIA
FOLYÓIRAT SZERKESZTŐSÉGE!*

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér, / Csak titkon érző lelke ohajtva sejt: /
Léted világít, mint az égő / Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

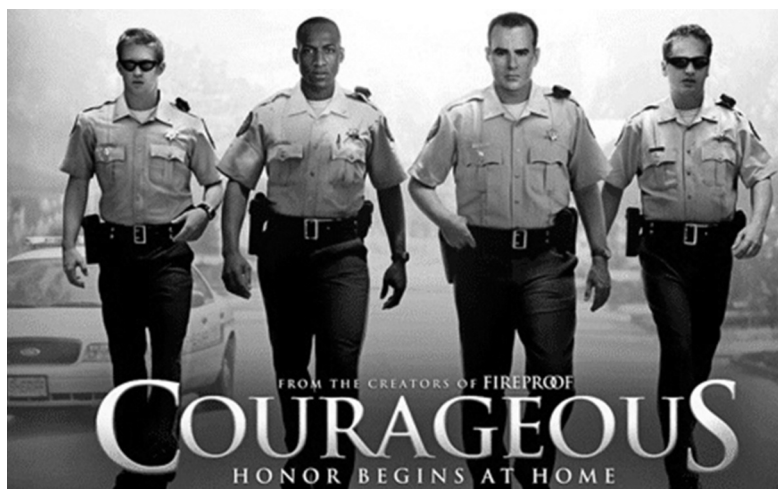
BÁTRAKÉ A BOLDOGSÁG

Olykor előfordul, hogy az ember élete zsákutcába fut. Sorsunk akadályokkal tűzdelt útján figyelmen kívül hagyjuk a jelzéseket, rosszul választunk útirányt, és az is megeshet, hogy idővel teljesen át kell értékelni létünket ahhoz, hogy ne vesszünk el végleg a kísértésekkel terhelt földi létben.

A boldog családi lét alapja az otthon betöltött szerepünk pontos meghatározása és megélése úgy, hogy az mind a házastársunk és gyermekünk, mind pedig a saját megelégedésünkre szolgáljon. Egyszerűen hangzik, mégis rendkívül nehéz megvalósítani. Élethelyzetünk ugyanis folyamatosan változik, a mindennapok küzdelme az anyagi biztonságért óhatatlanul is a családtól vesz el energiát.

gyermeket nevelő pár figyelmébe. Egy amerikai kisváros sheriffje egy bűnügyi statisztikát ismertet a rendőrség állományával. E szerint a helyi bandatagok mindegyikében felfedezhető egy közös vonás, mégpedig az, hogy apa nélkül nőttek fel. Másképp fogalmazva, ha a családban nincs apa, akkor a gyerekeknél ötször nagyobb az öngyilkosság, a drogozás veszélye és húszszor gyakoribb, hogy börtönben végzik.

Mindezek hallatán az állományban dolgozó rendőrapák némelyike - jellemzően a vallásos része - önvizsgálatot tart arról, hogy milyen férjek és apák is valójában. Arra jutnak, hogy nem elég csak jó apának lenni. Néhány évig tudunk csupán hatni a gyermekeinkre.

Leginkább a családfőket veszélyeztető jelenség, hogy a munka mellett háttérbe szorul a család, kevesebb figyelem jut a házastársra, kevesebb idő a gyermekre, akinek pedig a felnőtté válás minden időszakában szüksége van az apára. Sokan nem is gondolják, mennyire!

A minap egy barátom osztotta meg velem filmélményét. "A bátorság emberei" című alkotást kötelező jelleggel ajánlom minden

Amilyen mintát adunk nekik, azt adják tovább a saját gyerekeiknek, ők pedig az övéiknek. Felelősek vagyunk tehát az életükért. A film szereplői, a rendőrapák el is döntenek, hogy fogadalmat tesznek Isten és a családjuk előtt arról, hogy életre szóló mintát és célokat adnak gyermekeiknek. Lelki vezetőként tanítják fiaikat, lányukat Isten törvényeire, feleségüket pedig szeretik, tisztelik, és akár életük árán is megvédelmezik.

Mindezt számon kérhetik az esküt tevő barátok egymáson, és ha valaki megszegi a fogadalmát, akkor azt többé nem védelmezi meg a közösség, és erkölcsi értelemben is kitisztítottá válik - szól az eskü szövege.

A fogadalmat egy protestáns lelkes elött teszik le, aki felhívja a figyelmüket arra az időre, amikor majd jelentkeznek az esküt tevő apák életében a kihívások, az ellentmondások és a konfliktusok. És attól a perctől kezdve, hogy a fogadalmuk szerint kezdenek élni, bátorságra lesz szükségük. Bátorságra és bátorságra.

Ez talán az egész emberi lét alapja: a BÁTORSÁG. Bátorság ahhoz, hogy megtartsuk házastársunknak tett ígéretünket. Bátorság, hogy a kísértésekre nemet mondjunk, és példamutató étellel adjunk mintát gyermekeinknek. Bátorság, hogy az egzisztenciális félelmeinket soha se helyezzük a tisztesség elé. Bátorság, hogy Isten törvényeit megtartsuk és megtartassuk utódainkkal.

A közelgő ünnep és az újév apropóján mi is tehetünk fogadalmat arról, hogy megújítjuk kapcsolatainkat. Családon belül és azon kívül egyaránt.

Legyen tetten érhető a felelősség tetteinkben! Legyünk mi is bátrak szembemenni a bennünk rejtőző gonosszal, ismerjük fel és tegyünk a kísértés ellen. Legyünk jó "tanítómesterei" gyermekeinknek, hűséges, odaadó párja pedig a házastársunknak.

Ehhez kívánok minden kedves Olvasónknak áldott, békés, szeretetteljes ünneptöltést, velem együtt tett elhatározásukhoz pedig a Jóisten áldását!

*Dr. Szilvay Balázs
főszerkesztő*

A VENDÉGSZERETETRŐL MEG NE FELEDKEZZETEK

Ezerszer olvastuk, hallottuk, hogy a vendégszeretet nemcsak szent kötelesség, hanem nagyszerű meglepetések ígérete is. A Bibliából azt is tudjuk, Jézus gyakran volt vendégségek részese és akár a bűnösökkel is leült az asztalhoz.

A szokásokon, hagyományokon túl talán a fentiek tudása is arra sarkall bennünket, hogy Karácsonykor vendégeket hívjunk, s együtt üljük körül az ünnepi asztalt. Vendégszeretőnek hisszük és mutatjuk magunkat, de mégsem kíséri áldás az együttlétet. Már a készülődéskor idegeskedés, feszültség, kapkodás mérgezi meg a hangulatot.

A rosszul működő családokban a karácsonyi vendéglátás sem a szeretetről szól. Felerősödnek azok a problémák, konfliktusok, amelyeket nem lehet karácsonykor varázsűtésre megoldani. Ha valaki örül, hogy egész évben nem látja a rokonait, de karácsonykor „muszáj” vendégségbe hívni őket, akkor természetesen szörnyű élmény lesz az együttlét.

A feszültség általában már napokkal a vendéglátás előtt érzékelhető, s minél több vendéget hívtunk karácsony estére, annál idegesebbek vagyunk. Aggódunk a menü miatt, tolongunk a bevásárláskor, sütés-főzés közben vesszük észre, hogy mit felejtettünk el, és az egész készülődés kezd rémálommá válni.

Fáradt, kimerült vendéglátók és zavart, frusztrált vendégek próbálnak kényszeredetten beszélgetni, és a vendégszeretet, vendégség öröme felváltja a csalódottság, az őszintétlenség. Az ilyen vendégség mindenki számára rossz élmény.

Milyen hát a boldog vendégség? Semmi esetre sem az ünnepi lakoma és nem az ajándékok teszik örömetelivé a karácsonyi vendégséget sem. Sokkal inkább a lelkünkben lévő őszinte szeretet. Szeretet rokonaink, ismerőseink, barátaink iránt, és szeretet a számunkra a vendégszeretetet tanító Jézus iránt.

A karácsonyi vendégségekre készülődve ne feledkezzünk meg a keresztyén vendégségről sem. Említettem, hogy Jézus együtt evett a farizeusokkal, a bűnösökkel is, akikkel azért ült egy asztalhoz, hogy Isten szeretetét és egy új élet lehetőségét kínálja fel nekik.

Jézus ma is ezt teszi. Így tesz velünk az úrvacsorai közösségben, amikor befogad, asztalához hív, vendégül lát bennünket.

„Fogadjátok be tehát egymást, ahogy Krisztus is befogadott minket az Isten dicsőségére.” – szólítja fel az apostol a római gyülekezetet. Advent és Karácsony idején gondoljunk mi is a befogadás, a vendégszeretet fontosságára.

Praktikus szempontok szerint is megfogalmazhatnánk, hogy miért fontos a vendégszeretet és a kedvesség: ha meghívunk magunkhoz valakit, az előbb utóbb visszahív minket, ha kedvesek vagyunk embertársainkhoz, akkor ők is ugyanígy viszonyulnak majd hozzánk.

A vendégszeretet gyakorlata sajnos nem természetes napjainkban. A vendégszeretetre vonatkozó intéseket nagyon elhanyagoljuk, nem tekintjük oly áldásnak és kiváltságnak mint kellene. Sokkal inkább a bezárkózás, semmint a befogadás a jellemző ránk. Elfoglaltak vagyunk, rohanunk, nem vagyunk nyitottak a közösségekre vagy újabb emberekre, barátokra. Agyunkat és lelkünket is kitöltik a mindennapi élet elintéznivalói, ügyes-bajos dolgai. A vendégek, a mások befogadása egyre kevésbé fér bele túlhajszolt életünkbe. A bezárkózást erősíti a másokkal szembeni gyanakvás, idegenkedés vagy éppen a megszokott kényelmünk megőrzése iránti vágy. A vendégszeretet gyakorlásához le kell győznünk ezeket a rossz tulajdonságainkat.

Korunk embere számára fontos az is, hogy kik azok, akik felé a vendégszeretetet gyakoroljuk. A vendéglátással ma sokszor haszonelvű, jól jövedelmező kapcsolatokat akarunk építeni, üzleti ebédeket szervezünk, vagy éppen a vendéglátás kizárólag a szórakozásról szól. Jézus azonban más szempontot helyez elénk. Isten befogadó szeretetét, ingyen kegyelmét az testesíti meg a világban, ha azokat is meghívjuk, akikre senki más nem gondol. A vendégszeretet természetesen nem azt jelenti, hogy lássunk minden csavargót, gyanús alakot vendégül az otthonunkban, és etessük őket, vagy adjunk nekik szállást. Sokkal inkább arról van szó, hogy mindig legyen a szívünk nyitva mások előtt, és legyünk kedvesek, segítőkészek, amennyire csak tőlünk telik.

A vendégek fogadásakor nem a sok munkával járó költséges lakoma a lényeg, nem kell sokat adni a külsőségekre. A szegénység nem zár ki a vendégszeretet gyakorlásából. Azt kell adnunk, amink van. A szívélyes, meleg fogadtatás, a barátság fénysugár lesz a vendégek számára. Az együttérzésnek át kell törnie énünk korlátait és otthonunk falait. Nagyszerű lehetőségeik vannak azoknak, akik otthonukat mások áldásává akarják tenni. Az emberi kapcsolat csodálatos hatalom. Rajtunk áll, hogy eszközül használjuk a körülöttünk levők megsegítésére.

Dr. Csizmadia Zoltán

A VÁLASZTÁSOKRÓL

sokan sokféleképpen beszéltek azt megelőzően is, azt követően is. Bizonyára különösen is meghatározta az induló polgármester- és képviselőjelölteknek valamint a választóiknak a gondolatát a választás estéje.

Sokféle motiváció, indíttatás élt a jelöltek szívében, gondolataiban, terveiben. Nyilván mindenki tudta a választ arra a kérdésre, hogy miért is akar polgármester vagy képviselő lenni. Ez mindenkinek a maga dolga, amivel nyilván nincs tenni-való. Viszont azzal az elvárható jó-hiszeműséggel tekintek minden jelöltre, hogy mindegyikük a város

nalakban inkább a negatív ítélek-zések, minősítések kerülnek felszínre. „Mit akar az?” „Mit gondol magáról?” „Hogyan képzeled?” Majd pedig ezek után a meglehetősen barátságtalan kérdések után jön a magyarázat, jönnek a sztorik, a negatív élmények, nem ritkán a vádaskodásba, sőt rágalmazásba futó „bátor” kijelentések. S mindennek kiteszik magukat azok, akik szolgálatra jelentkeznek. És sajnos nagyon sokan aktivizálják magukat az előbb leírt barátságtalan ítélezésben azok, akik szolgálatra nem jelentkeznek. Pedig ezt mindenki megtehetné.

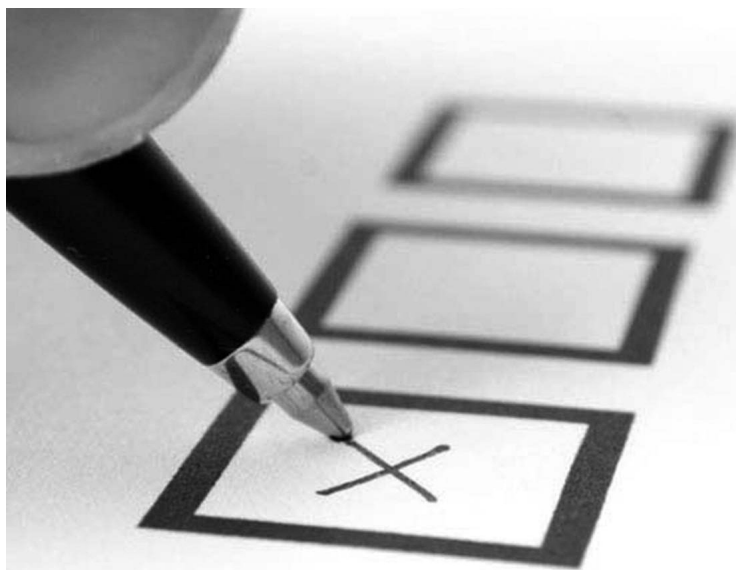
a pozíciót. Ez pedig csak nagy tiszteletet és hálás együttérzést érdemel.

Még két dolgot kívánok megjegyezni. Az egyik az, hogy ennek a kritizálásnak ellensúlyozására egyetlen egy mód van, nevezetesen az, hogy a dicséretünket, a hálánkat, a köszönetünket sem titkoljuk el. Sajnos olyan világban élünk, ahol az emberekben nem nagyon marad bent a negatív kritika az előjárók iránt, de szó nélkül veszik tudomásul, ha az előjárók munkájának áldása rájuk száll. Ne fukarkodjunk a pozitív ítélettel sem azok iránt, akik az ország vagy a város javát szolgálják.

A másik megjegyzésem pedig az, hogy aki az Isten teremtett világot, a természetet és a társadalmat szolgálja, az akarva, akaratlanul a Teremtőt dicséri. S az emberi életnek éppen az a legnagyobb megtiszteltetése, hogy szolgálhatja a teremtés javát, és így (is) dicsérheti az Urat. A szolgálatból azonban nincs senki kizárva. A választás esetében nagyon élesen különült el két csoport: azok akik „bejutottak”, és akik nem „jutottak be”. Másnapról azonban a különbség a lényegét tekintve megszűnik, mert „bent” is és „kint” is lehet és kell a jót cselekedni, a teremtetést szolgálni, az Istent dicsőíteni.

Szívből kívánom, hogy a megválasztott tisztségviselők és a mandátumot nem nyerők egyek legyenek abban, hogy a maguk módján, a maguk helyén a köz javát szolgálják. Mi pedig lássuk meg igyekezetükben és munkájukban mindazt, ami szebbé, kényelmesebbé, reményteljesebbé teszi életünket. És természetesen mindezt legyen az övék a köszönet és Egyedül Istené a Dicsőség – SOLI DEO GLORIA.

Dr. Bóna Zoltán

javát kívánta szolgálni. Sem okom, sem jogom, sem akaratom nincs ezt kétségbe vonni. Sokkal inkább ezt tekintem a legfőbb indíttatásnak mindegyik jelölt esetében. Mint dunavarsányi polgár erről elismeréssel kívánok szólni. Egyszerűen azért, mert nem egyszerű dolog szolgálatra jelentkezni.

Aki erre vállalkozott/vállalkozik, az kiteszi magát annak, hogy az emberek elkezdik méricskélni, minősíteni, ítélgetni, egyiket a másikkal összehasonlítani. És sajnos afelől sincs kétségem, hogy fővo-

Emiatt a jelenség miatt tartom szükségesnek, hogy köszönetemet és elismerésemet fejezzem ki az összes jelöltnek, hogy ennek a kellemtelenségnek kitétték magukat két dolog tudatában. Tudták, hogy ha nevük megjelenik egy listán, elkezdődik az ítélezés, méricskélés, és tart legalább addig, ameddig eljön a választás, ha nem választják meg őket. És tudták, hogy ez az ítélezés – amely nagyon sokszor nélkülöz minden realitást és pláne hálás jóindulatot – folytatódik azoknak az esetében, akik elnyerik

VASÁRNAS VAGY VÁSÁRNAS?

A magyar politikai közéletben vissza-visszatérő téma a kereskedelmi egységek vasárnapi nyitva tartásának szabályozása. E témával kapcsolatban számos ideológiai, morális, vallási, szociális, gazdasági és gyakorlati érvet hallhattunk az elmúlt hetekben pro és kontra egyaránt. Kétségtelen, hogy a magukat kereszténydemokratának vallók helyzete különösen nehéz, ha állást kell foglalni e kérdésben.

Ánélkül, hogy további érvekkel kívánnánk ellátni mindazon politikusokat, közéleti személyeket, választott és önjelölt szószólókat, akik a kereskedelmi egységek vasárnapi nyitva tartása mellett kardoskodnak, elgondolkodtató a szóban forgó nap elnevezése és eredete. Egyes források szerint a vásárnap szavunk kialakulása azzal magyarázható, hogy a kereszténység előtti pogány magyar kultúrában – feltételezhetően más népekhez hasonlóan – a vásárnap a vásárok megtartásának napja volt. A vasárnapi "plázázás" korlátozásának ellenzői tehát évszázadokra visszanyúló történelmi és tradicionális gyökerekre hivatkozhatnak a fentiek alapján. Mindazonáltal nem tudjuk, hogy mennyire örülnének az ilyen véleményen lévők, ha más szempontból is azt az időszakot tekintetnénk példának. Szeretnék a nyereg alatt puhítani a vasárnapi húst? Később egyébként a kettő nagyon is megfér együtt. Nem véletlen, hogy a templomok körül alakultak ki a vásárterek. Nem istentisztelet helyett vásároltak, hanem istentisztelet után.

Vannak kultúrák és nyelvek, amelyek szerencsésebb módon választottak elnevezést e napnak. A latinban, illetve az abból kialakuló nyelveken például a vásárnapot az Úr napjának tekintik (ld. domingo, domenica, dimanche, duminica). A szláv nyelvekben pedig kifejezetten a feltámadás napjának nevezik, tehát minden vásárnap Krisztus feltámadására, Húsvét vásárnapjára emlékeztet.

Az etimológiai és kulturális sokszínűségben való gyönyörködés mellett azonban nem feledkezhetünk meg a realitásról sem. Elgondolkodtató és elszomorító, hogy sokszor azt kell látnunk, hogy az Úr napja és a vásár napja a társadalom egy jelentős része számára már azonosultak. Feltehetjük a kérdést, hogy vajon sokak számára a vásárnap nem éppen az a nap, amelyet minősítetten is saját uruknak szentelnek? A vásárlásnak, azaz a vagyontárgyainknak már-már rituális felhalmozása és kereskedelme nem minősül istentiszteletnek? Némi keserű cinizmussal kimondhatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben a vásárnap ismét úrnappá vált. Azonban nem azért, mert újra megtaláltuk atyáink Istent és életünk Urát, hanem mert új urakat és bálványokat imádunk helyette.

A jognak számos különböző feladata van, köztük az is, hogy a társadalom tagjait terelje, nevelje és hozzájáruljon boldogulásukhoz. A demokrácia szempontjából azonban az is fontos kérdés, hogy a nép vezetőinek mi a feladata. Mérlegelés nélkül végrehajtani a többség pillanatnyi akaratát, vagy a rábízott emberek hosszú távú érdekét képviselni?! Az pedig biztos, hogy az emberek érdekének meghatározása szempontjából nincs szilárdabb mérce, mint az ideológiai meggyőződés. Sajnos, nem lehet kétség afelől, hogy ha megkérdeznénk az embereket, hogy melyik urat akarják szolgálni vásárnap, milyen eredmény születne. Egy kereszténydemokrata polgár és politikus okkal teheti fel a kérdést, hogy *keresztényként* az emberek testi, lelki és szellemi szolgálata, vagy *demokrataként* a nép akarata fontosabb. Igen komoly dilemma ez, amelyet számos egyéb tényező még tovább komplikál.

A kereskedelmi egységek vasárnapi zárva tartása mögött rejlő értékek nem igényelnek magyarázatot. Egy ilyen intézkedéssel a jogalkotó arra a társadalmi jelenségre kíván reagálni, miszerint az emberek többsége számára a vásárnap – mint sok egyéb más dolog – elvesztette korábbi jelentőségét. Az istentiszteletet felváltotta a gazdagság és a fogyasztás bálványozása, ahogy a családi körben elfogyasztott finom ebédet és együttlételet önként helyettesítjük a gyorséttermekben vásárolt egészségtelen és szellemtelen ételekkel. Tévedés tehát azt gondolni, hogy e javaslat célja kizárólag az, hogy az emberek visszatérjenek a templomba és az Istenhez. Naivítás lenne ilyenben reménykedni. Elegendő lenne azt remélni, hogy az emberek legalább vásárnap találnának vissza saját magukhoz, családjukhoz és emberi méltóságukhoz. Ha ismét minél többen megélhetnék a kreatív otthonlét áldását, a családi és baráti együttlételet örömeit és a természet gyönyörűségét. Ez már önmagában óriási társadalompolitikai siker lenne, amit már csak tetézz az a meggyőződés, miszerint saját emberségünk megtalálása közelebb visz minket ahhoz a vágyhoz, hogy Isten ajándékát kérjük és elfogadjuk.

Ahogy az újonnan bevezetett jogi eszközökről általában elmondható, ennek a tervnek is roppant nehéz megjósolni a társadalmi hatását. Az azonban nyilvánvaló, hogy e szabályozás önmagában nem elegendő a társadalmi problémák megoldására. De előrelépést jelenthet a felé, hogy az emberek a különböző áruházak és plázák üvöltő és villogó reklámjai mellett ismét felismerjék az egyszerű emberi értékeket és meghallják saját, egymás és a Jóisten halkan megszólító szavát.

Dr. Bóna Balázs

A KÖZÖSSÉGI ÉLET MINDEN TERÜLETÉN

Lelkipásztor, jogász, cserkészparancsnok, október óta pedig önkormányzati képviselő. Dr. Csobolyó Eszter imponáló sokoldalúsággal bíró fiatal, aki a város számos közösségében vállalt és vállal feladatot. Időről időre megtalálják felelősségteljes megbízatások, melyekkel élni és nem visszaélni igyekeznek. A dunavarsányi református gyülekezet és a Soli Deo Gloria Közösség tagjai régóta ismerik, néhány hónapja viszont paláttal a vállán vesz részt az istentiszteleteken és hirdeti az Úr igéjét. A palástosn folytatott lelkipásztori szolgálat apropóján beszélgettem Eszterrel. (Riporter: Dr. Szilvay Balázs.)

Honnan van benned ez a sokféle érdeklődés?

Jó, inspiratív példák voltak/vannak előttem, melyek ösztönzőleg hatnak rám. Ezek a feladatok egyébként nem állnak olyan nagyon messze egymástól, hiszen mindegyik az embert szolgálja, és mindegyik értékorientáltan szolgálja az embert.

Dolgoztál is a jogi pályán, vagy csak elvégezted az egyetemet?

Évekig ügyvédi irodában dolgoztam, így volt alkalmam a jog gyakorlati mélyére látni. Akkor érelődött bennem az az elhatározás, hogy a száraz jogi ismereteimet a hit és a spiritualitás értékeivel kívánom gazdagítani. Mert az emberi együttélés messze komplikáltabb, mint jogszabályok betartása vagy megsértése.

Ekkor született meg az a gondolat, hogy lelkész szeretnél lenni?

Igen, már az egyetemi éveim alatt

éreztem, hogy van egy olyan oldal is, amit szeretnék kiteljesíteni, de a jogi pálya ehhez önmagában kevés. Ahogy mondtam, embereket szolgáló értékeket - ideértve a spirituális értékeket is - szeretnék adni az embereknek.

Úgy tudom, hogy a teológiai diplomát a Felvidéken szerezted meg.

Ez így van, a komáromi Selye János Egyetem Teológiai Karán. Ezért is olyan különleges, hogy most a határokon belül teljesíthetek szolgálatot. Lassan két hónapja, hogy palástot viselhetek, így kiszolgálhatom az úrvacsora és a keresztség szentségét, és elvégezhetem az esketési, konfirmációs és temetési szertartásokat. A felvidéki református püspök a budapesti püspöknek a hozzájárulásával ünnepélyes keretek között az ipolysági új református templomban terítette a vállamra a palástot szép, elkötelező szavak kíséretében. Életemnek ez volt az

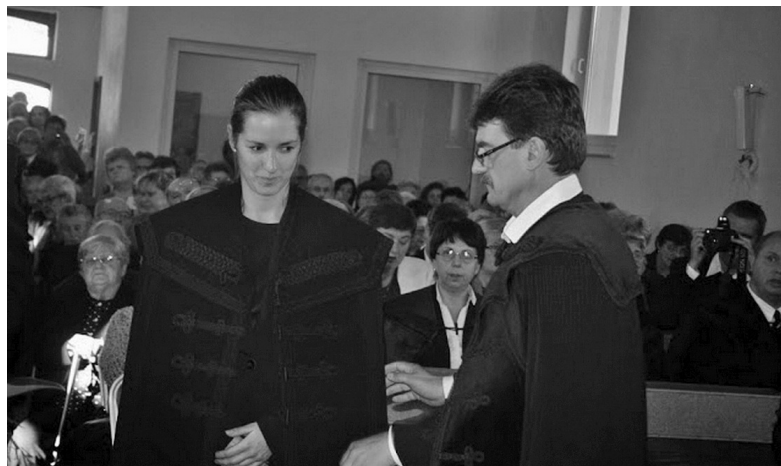
egyik legmeggrázóbb pillanata. Ez több, mint egy diploma átvétele, több, mint egy vizsgasiker, több, mint egy egyszerű kívánság megvalósulása. Ez valami szent dolog volt számomra. Ez, illetve az ezzel járó felelősség, de ugyanakkor bizalom is minősíti munkámat. Nem csak a lelkészit. A jogit, a képviselőit, a cserkészt is. A palást azt jelenti, hogy immáron nem csak lelkiismereti, törvényi vagy racionális szempontok minősítik a szavaimat és tetteimet, hanem maga a Mindenható Isten. Ez a fajta szentség jelenti számomra a minősített elkötelezettséget mindaz iránt, amit csinálok, a nehézségekkel szembeni erőt, és az örömeire való képességet is.

Dunavarsány a szülővárosod. Hosszú távon is itt képzeled el a jövőd?

„Isten útjai kiszámíthatatlanok.” Most úgy érzem, itt a helyem. A segédlelkészség is konkrét időtartamra ideköt. Amikor a képviselőjelöltséget elfogadtam, tudtam, hogy a képviselői megbízatás öt évig tart. Ugyanakkor hiszem azt, hogy ha hűséggel végzem a szolgálatot bármelyik területen, az perspektivikusan kijelöli a jövőbeli szolgálatok helyszínét is.

Advent időszakában a Krisztust váró és az újévet köszöntő dunavarsányi híveket milyen üzenettel látnád el?

Ha magamba nézek és az elmúlt évek eseményeire gondolok, az jut az eszembe, hogy nem állnék itt, ha Isten támogató kegyelme nincs mellettem. Ezért üzenetem az, hogy minden, ami igazán fontos az életünkben az Istentől jön, és Nála ér célba. Azt kívánom tehát az újság minden olvasójának és városunk minden polgárának, hogy ezzel a bizonyossággal a szívükben várják Krisztus eljövetelét, mert Ő az, aki segítséget ad és a nehézségekben, próbatételekben velünk van.

SZERETET ÉS SZENVEDÉS

Sajnos nem zajlik az életünk mindig azonos nyugalomban. Viharok jönnek, mennek, és sok esemény van, ami elbátortalanítja az embert. Ha gyakoriak a gondok és szenvedések, újra és újra kétségek merülnek fel Isten jósága és irgalma felől. Az élet egyeseknek gyakran elviselhetetlennek tűnik, elfáradunk és szárnyainkat lógatjuk. Anélkül, hogy tennénk valamit, sodortatni engedjük magunkat, és önsajnálatba burkolózunk.

Pedig könnyebb lehetne az életünk sokszor, ha a megpróbáltatások közepette észre tudnánk venni a javító célzatot, és felismernénk ezáltal hibáinkat, gyengeségeinket. Jó lenne minden nehéz helyzetben arra irányítani gondolatainkat: azért van erre szükségem, hogy jobb ember lehessenek. A küzdelem nélküli élet a mindig azonos lelki szinten való tartózkodást jelentené. Mert hinnünk kell, hogy az Úr addig engedi a megpróbáltatásokat, amíg azok céljukat el nem érték, és nem hatottak javító módon a szívre. Mert Ő nem akarja, hogy szenvedjünk, hanem hogy általa érdemessé váljunk az örök életre.

A sorscapásoknak tisztító folyamata van földi életünkben, kellene a pofonok a lélek érlelődéséhez, a tisztább énközhöz. Hiszen a lelket a szeretet és a szenvedés érleli. Meg kell próbálnunk türelemmel elviselni azokat a nehézségeket, amelyek ránk vannak téve, mert a ja-

vunkat szolgálják. Szoktuk mondani, hogy „minden embernek megvan a maga keresztje”. Isten jól átgondolta, és szeretettel kialakította minden embernek a sorsát. Ezért nincs semmi, amit az embernek értelem és cél nélkül kellene átélnie. És üdvösségére szolgál, ha magát teljesen átengedi az isteni vezetésnek, és szó nélkül alkalmazkodik sorsához. Isten el akarja érni, hogy az ember teljesen neki vesse alá magát, mert teljes egészében csak akkor munkálkodhat benne. Teljes odaadást követel, hogy szeretetével teljesen átjárhassa a lelket.

Karácsonyra készülve ez a szeretet adjon erőt a mindennapokban a nehézségek közepette.

Ez a szeretet adjon vigasztalást, mert Ő tudja, mit, miért cselekszik. Próbáljunk meg tudatosabbak lenni abban és elfogadni azt, hogy Isten szeretete határozza meg földi életünk útját – ami bizonyosan csak egy pillanat az örökkévalóságban.

Érezzük át a fentről kapott szeretetet, hogy azt embertársainknak, családtagjainknak is át tudjuk őszinte szívvel adni. És szeressük Jézus Krisztust, aki megszületett köztünk, hogy végül bűneinket vállára vegye és ezáltal nekünk segítséget nyújtson egy tisztább, boldogabb életre.

Szeressük Őt!

Szilvay Gabriella

**"A szeretet nem azért van ingyen,
mert nem ér semmit...,
hanem azért, mert megfizethetetlen..."**

CSALÁDISMERTETÉS

Dr. Teleki József írásaival és személyes előadásaival sok értékes ismerettel gazdagította közösségünket és lapunkat az elmúlt időben. Az alábbiakban bepillantást nyerhetünk a család történetébe.

Ennek annál is inkább van aktualitása, mivel az ukrán-orsz konfliktus okán különösen is helyénvaló a kárpátaljai magyarok és a velük mindig példás békességben, sőt áldozatos, hűséges együttműködésben élő ruszinok sorsára gondolni. A háborúból ritkán és akkor is nagyon nagy áron születhet bármi jó. Mégis reméljük, hogy a kárpátaljai magyarok és ruszinok számára ez valami jót fog hozni.

A Teleki családhoz mindez azzal kötődik, hogy amint a képekből látjuk, ugyanaz a medve jelenik meg a család címerében, mint az 1920-ban Csehszlovákiához csatolt Kárpátalja címerében. Ez praktikusán úgy történhetett meg, hogy a Teleki család Ungvár belvárosában álló kastélyának kőbe vésett medvéi ihlették meg Kárpátalja címerének megalkotóit. (B. Z.)

1526. a mohácsi csatavesztés éve. A csata után a törökök végigrabolták a Dél-Dunántúlt és Somogyországot is. Akik menekülni tudtak, elmenekültek, akik maradtak, erdőkben, nádasokban bújtak meg. Őseim a Balatontól délre fekvő területen éltek és gazdálkodtak a Teleki nevű községben. Nevüket is innen kapták. A mohácsi vész után vagyonukat, birtokukat a Teleki nevű faluban hátrahagyva a Balaton túlsópartjára menekültek, és Buda felé húzódva védelmet kerestek a fosztogatókkal szemben. A törökök a Duna két partján is fosztogattak. Végül a Budától északra lévő Kőhegy tövében a „Pomászok” (Pilis Dömörkapu utáni területének művelői, védői

és gazdái) telephelyén pihentek meg, mely a királynő vára mellett volt. Itt a Teleki család három részre szakadt. Egy része helyben maradt (főleg a kisgyermekes családrészek és a kiszolgáló személyzet). Másik részük Mihály vezetésével Erdélybe távozott, és ott talált „védelmet” a törökkel szemben. A harmadik részük István vezetésével Zemplénbe került, és Zemplén városa valamint az Ung folyó közötti területen birtokot vásároltak.

Az Erdélybe távozott családrészből lettek a széki Teleki családok, mint főnemesek. A zempléni családnak címerlevelet adományozott II. Ferdinánd Bécsben 1636. január 29-én, mely kihirdettetett Zemplénben a nemes Teleky család részére. Így két Teleki család jött létre. 1848-ban közös megegyezéssel mindkét család elhatározta, hogy a márciusi forradalomhoz való csatlakozása jeléül „y” helyett „i” betűvel írja a Teleki nevet. Ez azért is történt, mert sokan magyarosítottak akkoriban az ősi nevekre, és divatossá vált a nevek végén az „y” az „i” helyett. A magyarosítás rendezése, védett nevek kialakítása csak a későbbiekben történt a kiegyezés után.

Folyamatosan élt mindkét családban a visszatérés reménye a régi birtokra, de a török megszállás után vásárolt birtokok mind másutt jöttek létre, amit az anyagiak befolyásoltak (pl. Zsigmond Villányban, Sámuel Gyömrőn, Sándor Solton stb.).

A széki Telekiek mintájára a zempléni Teleki család is megkésve ugyan, de helyváltoztatás szervezésébe kezdett, és megbízták Rozgonyi Józsefet, a család gyermekeinek tanítómesterét a birtokkeresés szervezésével. Az 1800-as években lett kézzelfogható eredménye Rozgonyi József munkájának.

Itt megjegyzem, hogy a család milyen nagyra becsülte Rozgonyi József munkáját. Egy latin nyelvű pergamenlapokra kézzel írott filozófiai művet (mely feltehetően tankönyv volt) a család ereklyeként őrzött, még az én könyvtáramnak is díszre volt. Sajnos én voltam kényszerű eladni az Egyetemi Könyvtár-

A Teleki család címere

nak 40.000 Ft-ért, mivel tanulmányaimat csak így tudtam folytatni. Így Rozgonyi József is hozzájárult a taníttatásomhoz.

Az 1848-as szabadságharc nagy változást hozott a család életében. A család férfi tagjai részt vettek a szabadságharcban. Ezért felgyorsult a helyváltoztatás szükségessége, hogy elkerüljék a megtorlást. Nagy szekérkaravánnal indultak el nyugat felé, a Tisza vonalát követve, a Hortobágyról induló hajcsárútig, amit ekkor országútnak neveztek. Tápióbicskénél léptek erre az országútra, és eljutottak Gomba községig, itt hosszabb pihenést akartak tartani, sőt itt akartak áttelelni.

Egy napon azonban osztrák katonák érkeztek a faluba, és Teleki László családfőt letartóztatták, majd elhurcolták. A felesége követte őt anyagiakkal és dokumentációval, és mindent elkövetett a kiszabadítására. Annyit tudunk, hogy a vád a szabadságharcban való aktív részvétel volt. Maradt ránk olyan hír is, hogy gróf Teleki Lászlót párizsi követtel keverték össze és kivégezték. De a felesége sem került elő sem élve, sem holtan. Egy éves gyermekét, az 1848-ban született Lászlót Danyi Istvánné Kiss Lídia vette magához és nevelte. László felnőtt korában feleségül vette Bajári Zsuzsannát (1849-1931). Egy gyermekük született: Teleki László (1878-1944), aki feleségül vette Szőke Lidiát (1885-1951).

Gyermekeik:

Teleki Lacika (1902-1902)

Teleki Lídia (1903-1989)

Teleki Lacika (1905-1906)

Teleki Imre (1908-1974)

Teleki László (1910-2000)

Édesapám anyja: Teleki Julianna (1876-1930)

Gyermeke:

Teleki József (1898-1980)

Teleki József és Teleki Lídia házasságot kötöttek.

Született gyermekei:

Teleki Katalin (1935-2007)

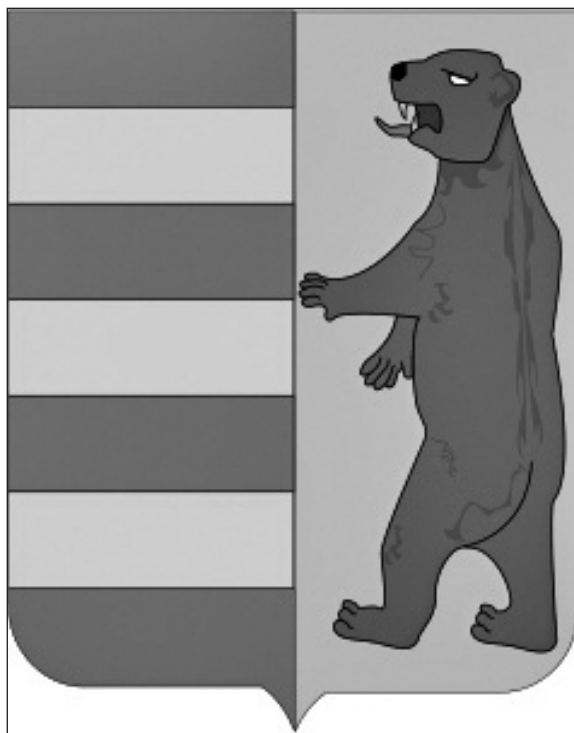
Teleki József (1932-)

Édesapám anyja, Teleki Julianna a gyömrői széki Teleki családból származott. A családi tanács kitagadta, mert leányanyaként szülte édesapámat. 5 kataszteri holdat és 600 négyszögöl végkielégítést kapott, mely Gombán, a patakparton kertészkedésre alkalmas terület volt, és Gombán, az alszezen egy házat kapott. Itt szülte meg édesapámat, aki az I. világháborúban a 32. Mária Terézia gyalogezredben szolgált és gyomor-veselővést kapott. Ebből kifolyólag 75%-os hadirokkant lett. Felépülésekor fogadalmat tett, hogy vagyonát egy-

házi célra fordítja. A Baross téri egyháznál volt presbiter, és Derzsi Gergellyel valamint Szappanos Gyulánéval létrehozták a Törökőri Egyházközséget 1948 után, a Rákosi időben. Ennek a jutalma a „B” listázás volt, és csak segéd munkásnak tudott elhelyezkedni a Zubovics asztalos üzemben. Édesanyám, Teleki Lídia a zempléni Teleki család leszármazottja Gombán 38 kataszteri hold földdel rendelkezett.

Nagybátyámnak, Teleki Lászlónak 40 kataszteri hold földje volt, amit elvettek tőle, mert gombai főjegyző korában három hétre a pestvidéki börtönbe vitték, mint politikai foglyot. Másodszor már három hétre az Andrássy út 60-ban "látták vendégül". Ekkor kénytelen volt a "vendéglátás" elkerülése érdekében két és fél évre eltűnni. Csak édesapám ismerte a tartózkodási helyét, senki más. Ez egy hónapig Balatonalmádi volt, ahol éjjeliőrként dolgozott, utána két és fél évet a balatonfüredi hajógyárban töltött segéd munkásként. Az iskoláit a Lónyai utcai református gimnáziumban végezte, Benda Kálmán osztálytársaként. 1932-ben érettségiztek, majd Szombathelyre közigazgatási főiskolába került.

Lányom 1956-ban született, Baranyiné Teleki Viktória, akinek két fia van, László és Zsolt. Kiskunfélegyházán élnek.

Kárpátalja címere

IMÁDSÁG HÁBORÚ UTÁN...

– címmel emlékeztünk meg az I. világháború centenári-umáról az Árpád Fejedelem Általános Iskola és a Soli Deo Gloria Közösség rendezésében az SDG Közösségi Ház-ban 2014. október 17-én.

Az I. világháború jelentősé-gét nem lehet túlértékelni. A magyar katonák helytállását és szenvedését sem lehet elég nagy tisztelettel és hálával számon tartani. Sajnos a centenárium éve hazánkban ünnepségekben, visszaemlé-kezésekben, rendezvények-ben ezt igazán nem tükrözte. Ezért is örövendetesen fel-emelő élményt jelentett az is-kolások előadása és azt köve-

tően Veres Emese néprajzkutató interakciós beszélgetése az értő közönséggel. Az est megrázó, megható és tiszteletet parancsoló hangulatát az újság lapjain igazán visszaadni nem tudjuk. Mégis azt reméljük, hogy mindazok, akik e jeles alkalmat bármi okból elmulasztották, annak tartalmába az alábbiakban bepillantást nyernek. Főris István nap-lórészlete és az azt követő rövid ima Veres Emese előadásából származik. Köszönet illesse mindazokat, akik a szívüket, lelküket, idejüket, energiájukat adták azért, hogy amit az ország elmulasztott, azt városunk ne mulassza el. (B. Z.)

Miatyánk ki vagy a mennyekben,
harcokban, bűnökben, szennyekben,
rád tekint árva világod:
a te neved megszenteltesd,
a te legszebb neved: Békesség!
Jöjjön el a te országod.
Véres a földünk, háboru van,
kezed sujtását sejtjük, uram,
s mondjuk, de nyögve, szomoruan,
– add hogy mondhassuk könnyebben –:
Legyen meg a te akaratod!
– mint angyalok mondják mennyekben.
Előttem uram, a hon java,
s hulljon a lomb, csak éljen a fa:
de vajon a legkisebb lombot
nem őrzi-e atyai gondod?

nem leng-e az utolsó fűrtön is,
áldva miképpen mennyekben,
azonképpen itt a földön is?
Megráztál, nem lehet szörnyebben,
már most ami fánkon megmaradt
őrizd meg őszig a bús galyat:
mindennapi kenyerünket add
meg nekünk ma, és gyermekeinket
növelj békére, ha bűn hogy lábunk
ma vérbe csuszik meg: értük az!
Bocsásd meg a mi bűneinket,
miképpen mi is megbocsátunk
ellenünk vétetteknek, a gaz
tied, büntetni, miénk csak az
hogy védelmezzük a mieinket!
És ne vigy a kísértetbe minket,

hogy ártatlanságunk tudatát,
mint drága páncélos inget
őrizzük meg bár véresen
hogy át ne hasadjon sohasem.
Jaj, aki ellenünk mozdul:
megvívunk, készen, bármi csatát,
de szabadíts meg a gonosztól,
mert tied az ország,
kezedbe tette le sorsát,
s te vagy a legnagyobb erősség,
ki neveden buzdul,
bármennyit küzd és vérez,
előbb vagy utóbb övé lesz
a hatalom és a dicsőség!

/Babits Mihály: Miatyánk/

A 19. század végén a gyorsuló ütemű termelés együtt járt a gyarmatbirodalmak növekedésével is: új nyers-anyaglelőhelyek és piacok megszerzése volt az államok célja. A birodalmi státusz megszerzéséhez és a gazdasági növekedés fenntartásához szükséges volt új piacok bevonása gyarmatosítás révén. Így ez vált a korabeli po-litika fő céljává.

A világháború előestéjén a Föld térképét az európai érdekeltségek színezték be. Európa országai közül ekkor kevés olyan akadt, amelynek nem volt gyarmata: ilyen volt az Osztrák-Magyar Monarchia, a Balkán fiatal ál-lamai, Norvégia, Svédország és Svájc. A legnagyobb gyarmati érdekeltséggel Nagy-Britannia, Franciaország és Dánia rendelkezett. Olaszország és Spanyolország is

fontos észak-afrikai területeket birtokolt. Németország gyarmatterületei nem álltak arányban gazdasági erejével, így politikájának fő célja a gyarmatbirodalom újrafelosztása lett. A gazdaságilag elmaradottabb, de katonailag erős Oroszország Isztambult és a környező tenger-szorosokat akarta megszerezni.

1892. augusztus 17-én orosz-francia katonai egyezmény született, melyet kiegészített az 1904. április 8-án megkötött francia-angol egyezmény. Az antant nem szövetséget jelentett, csupán annyit, hogy a felek lemondanak egymás megtámadásáról, vitás esetekben egyeztetni próbálnak. A viszony teljesen kölcsönössé vált az angol-orosz szerződés megkötésekor, innen számítjuk a hármass antant létrejöttét.

Az európai hatalmakat a török uralom alól felszabadult Balkán újrafelosztása is szembeállította. 1908-ban a Monarchia annektálta Bosznia-Hercegovinát, ami a szerbek számára elfogadhatatlan helyzet volt. A két ország viszonya megromlott. Számos titkos szerb társaság alakult azzal a céllal, hogy merényletekkel destabilizálják a vitatott területeket. A társaságokat – burkoltan – támogatta a szerb kormány is. Noha Szerbia és Oroszország között semmilyen írásos szövetségesi szerződés nem volt, a szerbek számítottak Oroszország későbbi katonai segítségére, s ebben nem is kellett csalódniuk.

1914. június 28-án Ferenc Ferdinánd trónörökös egy boszniai hadgyakorlat megtekintésére utazott Sarajevóba. A hadgyakorlattal egyébként épp az volt a célja a Monarchiának, hogy demonstrálja erejét a forrongó Balkánon. Délelőtt merényletet kíséreltek meg a trónörökös ellen, amit ugyan ő maga sértetlenül túlél, ám kíséretének egyik tagja – egy katonatiszt – megsérült. Nem sokkal később Ferenc Ferdinánd útra kelt, hogy meglátogassa a kórházban a katonatisztet, ám útközben Gavrilo Princip, a Fekete Kéz nevű titkos szerb szervezet tagja pisztollyal halálosan megsebesítette a trónörökösöt és feleségét.

Ezt követően Bécsben és Budapesten egyaránt fellángoltak a háborúellenes indulatok, Ferenc József pedig Vilmos, német császárhoz fordult, levelében utalva arra, hogy Szerbiával az ellentétek soha nem simulhatnak el. Moltke, német vezérkari főnök kifejtette, az erőviszonyok most a legkedvezőbbek, 1914 után csak romlani fognak. A válasz tehát ez volt: *Most vagy soha!* Moltke terve az volt, hogy míg a német haderő 6 hét alatt döntő győzelmet arat a francia hadsereg fölött, addig a Monarchia csapatai feltartóztatják az orosz és szerb erőket. Franciaország után pedig a német csapatok is keletre fordulnak, és együttes erővel legyűrik a cári seregeket.

Magyarország, mint az Osztrák-Magyar Monarchia része, külügyeiben nem független politikai hatalomként lépett háborúba. Egy francia parlamenti képviselő a há-

ború kitörésének körülményeiről szóló könyvében ezt írta: „...Tisza István volt az egyetlen vezető államférfi Európában, aki komolyan szót emelt a háború ellen...” Magyarországnak nem volt érdeke a háború, és Tisza István mindent megtett elsősorban Magyarország hadba lépése ellen, de amikor ez meghiúsult, a háború kárainak enyhítésére törekedett. Tisza annexióellenes magatartását akkor sem változtatta meg, amikor a Monarchia még előnyös pozícióban volt. Tisza elítélte Szerbia annektálását, és Vilmos császárral is szembeszállva a szerbekkel kötendő különbéke mellett kardoskodott, melyben kárpótlásul Albániát adta volna Szerbiának.

Egy hónappal a merénylet után, július 28-án Bécs hadat üzent Szerbiának, a csapatok pedig megindultak délre. Néhány nappal később Németország hadat üzent Oroszországnak, majd Franciaországnak.

A német hadvezetés arra kötelezte a belga kormányt, járuljon hozzá, hogy a német haderő Belgiumban tartózkodjon, s onnan közelítse meg Franciaországot. Belgium ezt megtagadta, mire a németek átlépték a határt. Ez volt a brit hadüzenet kiváltó oka, így beállt a hadiállapot Nagy-Britannia és Németország között is.

1914. augusztus 5-én a Monarchia üzent hadat Oroszországnak, másnap Szerbia Németországnak. Augusztus 12-én Franciaország és Nagy-Britannia küldte el hadüzenetét a Monarchiának. Tíz nap múlva Japán is belépett a háborúba. Olaszország, Románia, Bulgária és az USA semleges maradt.

Ekkor még az összesen mintegy 20 millió fős hadseregek fölött diszponáló vezérkarok mindkét oldalon a gyors hadi sikerekben bíztak. A katonákat úgy indították útnak, hogy mire lehullanak a falevelek, már itt-hon lesznek.

„Csak egy éjszakára küldjétek el őket,

A pártoskodókat, a vitézkedőket.

Csak egy éjszakára:

Akik fent hirdetik, hogy mi nem felejtünk,

Mikor a halálgépj muzsikál felettünk,

Mikor halhatatlan magja kél a ködnek,

S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek.”

1914. további eseményei dióhéjban

Augusztus 1. Franciaország mozgósításba kezdett.

Augusztus 6. Ausztria-Magyarország hadat üzent Oroszországnak.

Augusztus 11. Franciaország hadat üzent a Monarchiának.

Augusztus 26. Kelet-Poroszországban körülvárták az orosz Narev-hadsereget.

Augusztus 30. A németek elsőprő győzelmet arattak az orosz Narev-hadsereg fölött.

Szeptember 25. Az Uzsoki-hágónál előretörő orosz csapatok magyar földre léptek és elfoglalták Máramarosszigetet.

Október 27. Az oroszok lengyelországi támadásának következtében a német-osztrák csapatok kénytelenek voltak visszavonulni.

Október 29. Törökország a központi hatalmak oldalán belépett a háborúba.

November 1. Hindenburg lett a keleti front főparancsnoka.

December 1. Az osztrák-magyar erők elfoglalták Belgrádot.

December 4. Az oroszok kivonultak Magyarországról.

*„Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
Gerendatöréskor szállka-keresőket.
Csak egy éjszakára:
Mikor siketítőn bögni kezd a gránát,
S úgy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák,
Robbanó golyónak mikor fénye támad,
S véres vize kicsap a vén Visztulának.”*

1915.

Január 27. Az oroszok újra behatoltak Magyarország területére.

Február 5. Osztrák-magyar ellentámadás indult a Kárpátokban.

Február 22. Németország korlátlan tengeralattjáró-háborút hirdetett.

Március 22. Az oroszok Galíciában bevették az 1914 szeptembere óta ostromlott Przemyśl erődjét; 120 ezer osztrák-magyar védő esett fogságba.

Április 13. Az osztrák-magyar erők ismét kiűzték az oroszokat Magyarország területéről.

Április 22. A németek a nyugati fronton, Ypern térségében először használtak nagyobb mennyiségben harci gázokat.

Április 26. Egy Londonban kötött titkos megállapodás értelmében Olaszország csatlakozott az antanthoz.

Május 4. Olaszország felmondta a hármasszövetséget.

Május 7. Az U-20 német tengeralattjáró megtámadta a Lusitania nevű óceánjárót, amely nyíltan hadianyagot és katonákat szállított, de rengeteg utas is tartózkodott rajta. A hajó elsüllyedt, az Egyesült Államok elégtételt követelt.

Május 10. Megindult az első Zeppelin-támadás London ellen.

Május 23. Olaszország hadat üzent a Monarchiának.

Június 15. Az izonzói csata kezdete az olasz fronton.

Július 18. - augusztus 1. A 2. izonzói csata. Az olaszok sikertelenül próbálták áttörni az osztrák-magyar vérvonalat.

Október 9. Az osztrák csapatok elfoglalták Belgrádot.

December 7. Károlyi Mihály gróf békeakció elindítása mellett szállt síkra a képviselőházban.

*„Csak egy éjszakára küldjétek el őket.
Az uzsoragarast fogukhoz verőket.
Csak egy éjszakára
Mikor gránát-vulkán izzó közepén
Ugy forog a férfi, mint a falevél;
S mire földre omlik, ó iszonyu omlás, -
Szép piros vitézből csak fekete csontváz.”*

1916.

Február 21. Megkezdődött a verduni csata. A december közepéig tartó összecsapások közel 1 millió áldozatot követeltek.

Március 8. Újabb olasz kudarc Isonzónál.

Április 6. A német birodalmi gyűlés a korlátlan tengeralattjáró-háború mellett tette le a voksot.

Április 17. Brit és portugál erők megtámadták a kelet-afrikai német gyarmati területeket.

Május 24. A Monarchia csapatai offenzívát kezdtek Isonzónál. A kezdeti lendület hamar megtört, a támadás elakadt.

Július 1. Az antant erői vették át a kezdeményezést a Somme-nál, de rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek.

Július 20. A keleti front főparancsnokává nevezték ki Paul von Hindenburgot.

Augusztus 4. A hatodik izonzói csata kezdete. Az ütközet során az olaszok elfoglalták Görz városát, de később a támadásuk elakadt.

Augusztus 17. Az antant és Románia titkos bukaresti megállapodása során területeket ígért Romániának.

Augusztus 27. Románia hadat üzent a Monarchiának; a román csapatok betörték Erdélybe.

Szeptember 15. A somme-i csata során a britek először vetettek be tankokat.

November 21. Meghalt az Osztrák-Magyar-Monarchia uralkodója, I. Ferenc József. Utóda IV. Károly lett.

*„Csak egy éjszakára küldjétek el őket:
A hitetleneket s az üzérkedőket.
Csak egy éjszakára;
Mikor a pokolnak égő torka tárul,
S vér csurog a földön, vér csurog a fáról
Mikor a rongy sátor nyőszörög a szélben
S haló honvéd sóhajt: fiam... feleségem...”*

1917.

Január 22. Wilson, amerikai elnök a kongresszushoz intézett üzenetében meghirdette a győzelem nélküli béke jelszavát.

Február 1. A németek korlátlan tengeralattjáró-háborút hirdettek.

Február 17. IV. Károly titkos béketapogatózásba fogott.
Március 10. Az orosz időszámítás szerint február 27-én Pétervárott kitört az úgynevezett februári forradalom, II. Miklós orosz cár lemondott.

Április 6. Az USA hadba lépett az antant oldalán. Rövidesen a kontinens más államai is hadat üzentek Németországnak.

Május 14. Az olaszok tizedik kísérletüket indították meg az Isonzó átlépésére. Ez a támadásuk sikerrel végződött, az offenzíva mégsem érte el végső célját, és június 5-én kifulladás.

Május 23. Tisza István magyar miniszterelnök és kormánya lemondott.

Június 12. Görögország hadat üzent a központi hatalmaknak.

Június 15. Esterházy Móric lett az új magyar miniszterelnök.

Június 26. Az első amerikai katonák megérkeztek Franciaországba.

Augusztus 1. XV. Benedek pápa békefelhívást intézett a hadviselő felekhez.

Augusztus 20. Lemondott Esterházy Móric miniszterelnök. Utóda Wekerle Sándor lett.

November 7. Megtörtént a bolsevik hatalomátvétel Oroszországban.

November 13. Georges Clemenceau lett az új francia miniszterelnök.

December 3. Breszt-Litovszkban fegyverszüneti tárgyalások kezdődtek a központi hatalmak és Oroszország képviselői között. December 22-étől megkezdődtek a hivatalos béketárgyalások.

December 7. Az USA hadat üzent a Monarchiának.

„Csak egy éjszakára küldjétek el őket:

Hosszú csahos nyelvvel hazaszeretőket.

Csak egy éjszakára:

Vakító csillagnak mikor támad fénye,

Lássák meg arcuk a Sam-folyó tükrébe,

Amikor magyar vért gőzölve hömpölyget,

Hogy sirva síkoltsák: Istenem, ne többet.”

/Gyóni Géza: Csak egy éjszakára/

1918. - a háború utolsó éve

Január 8. Wilson, amerikai elnök 14 pontos béketervet terjesztett a kongresszus elé.

Január 25. Lemondott Wekerle Sándor magyar miniszterelnök, de a király újra őt bízta meg kormányátalakítással.

Február 1. Ausztria-Magyarország és Franciaország felújította titkos béketárgyalásait. Matrózlázadás tört ki Cattaróban.

Február 14. Szovjet-Oroszország áttért a Gergely-naptár használatára.

Február 18. A német hadsereg általános támadásba lendült keleten.

Március 3. Breszt-Litovszkban a központi hatalmak képviselői és a szovjet-orosz kormány küldöttei aláírták a béke-megállapodást.

Március 21. Nagy német támadás indult nyugaton, jelentős eredmény nélkül.

Április 8. Rómában a Monarchia nemzetiségeinek kongresszusán az elnyomott népek nemzeti önállóságot követeltek.

Június 15. Piavei katasztrófa: osztrák-magyar támadás indult, mely súlyos emberáldozatok árán sem ért el sikert. A francia-amerikai csapatok megállították a németek nyugati támadását.

Július 18. A nyugati fronton az antant erői vették át a kezdeményezést.

Szeptember 2. A németek a nyugati front teljes hosszában visszavonulásra kényszerültek.

Szeptember 14. A Monarchia béketárgyalásokra tett javaslatot.

Október 4. Burián István, a Monarchia külügyminisztere békeajánlattal fordult Wilson, amerikai elnökhöz.

Október 17. A Parlamentben Tisza István kijelentette: A háborút elvesztettük!

Október 23. Budapesten megalakult a Magyar Nemzeti Tanács.

Október 28. Az olaszok a Piave-folyónál áttörték a frontot.

Október 31. Budapesten győzött az őszirózsás forradalom. Károlyi Mihály lett az új miniszterelnök. Meggyilkolták Tisza Istvánt.

November 3. Fegyverszünetet írtak alá a Monarchia és az antant képviselői.

November 9. Németországban kikiáltották a köztársaságot.

November 11. A compiegne-i erdőben aláírták a fegyverszünetet, így a nyugati fronton is véget értek a harcok.

Uram, háborúból jövök én,

Mindennek vége, vége:

Békíts ki Magaddal s magammal,

Hiszen Te vagy a Béke.

Nézd: tüzes daganat a szívem

S nincs ami nyugtot adjon.

Csókolj egy csókot a szívemre,

Hogy egy kicsit lohadjon.

Lecsukódtak bús, nagy szemeim

Számára a világnak,

Nincs már nekik látni valójuk,

*Csak Téged, Téged látnak.
Két rohanó lábam egykoron
Térdig gázolt a vérben
S most nézd, Uram, nincs nekem lábam,
Csak térdem van, csak térdem.
Nem harcolok és nem csókolok,
Elszáradt már az ajkam,
S száraz karó a két karom már,
Uram, nézz végig rajtam.
Uram, láss meg Tè is engemet,
Mindennek vége, vége.
Békíts ki Magaddal s magammal,
Hiszen Tè vagy a Béke.*

/Ady Endre: Imádság háború után/

Az I. világháború 4 évig és 3 hónapig tartott, mely a korabeli gyarmat- és érdekeltségrendszer újrafelosztásáért indult. Bár valamennyi résztvevő nemzet meg volt győződve arról, hogy a fél évig tartó villámháborúval legyőzheti ellenfeleit, ez nem így lett! A háború több mint 4 évig tartó véres küzdelemmé terebélyesedett. A legszörnyűbb mészárlás volt, amit a világ addig megélt. Európa romokban hevert mind külsőleg, mind belsőleg. Németországban 2,7 millió volt a halott, Olaszországban 1,8 millió, Franciaországban 1,9 millió, Nagy-Britanniában 1 millió, Ausztriában és Magyarországon 1,8 millió volt az áldozatok száma. S ami számunkra ezután jött és keservesen máig tart, annak neve Trianon.

*Szerkesztette:
Csehné Kiss Éva*

Részletek Fóris István naplójából

1914. június 29.

No bekövetkezett a nem várt rossz szerencsétlenség a magyarra, ugyan nem csak reánk, hanem az egész Monarchiára, de mi leginkább megérezzük azokat a kellemetlenségeket, ami ezután fog következni, mert mi magyarok talán a legárvábbak vagyunk, és mégis annyi az ellenségünk. Meggyilkolták tegnap a trónörökösünket és feleségét Sarajevóban, egy szerb diák, ma jött el a szomorú hír, már most elég árvák maradtunk.

Július 26.

Szomorú világot érünk, kiütött a háború! a szerbekkel és talán azt hiszem az oroszokkal is. Istenem, mit érhetünk, egy balsejtelem súgja nekem, hogy ez lesz egy nagy európai háború kezdete. Az aratási 3 heti szabadságosok ma reggel rögtönösen behívtak és azt hiszem, hogy mi sem maradunk itthon.

Július 30.

No már most látom, hogy több mint bizonyos, hogy háborúba kell menni. Amint jöttem fel az irodánál, látom, hogy valami nagy fehér papír van kiragasztva és úgy, ahogy tudtam, gyufa világánál elolvastam, kér a kormány, egy kiáltvány ez a papírlap, lelkesítő és figyelmeztető a háborúra, ami már kezdetét vette, amint halom. A magam életét nem annyira, de sajnálom az enyéimet, az itthon valókat. Ki tudja, mi vár reánk, szegény magyarokra!!!

Augusztus 2.

Elkövetkezik az előre sejtett bevonulási idő, ma reggel, virradatkor Dobán, a postás és Sára A. az esküt dobszó mellett közhírré tették az általános mozgósítást az ő fellege parancsára az összes nem tényleges és népfelkelő mind az összes legkésőbb 24 óra alatt bevonulni kötelesek. Ezt csinálja két szerb kölyök, fellázítsa egész Európát és felkorbácsolta az eddig is gyenge lábon álló békét. Már most [...] készülöben, mert ha nem rendelték volna el az általános mozgósítást. Lehet, hogy talán 2–3 oldalt is harcolunk mi, magyarok, mert az orosz is nagyban mozgósít és még ezektől a románoktól is lehet tartani, mert nagy ravaszok itt, akik közöttünk élnek is. Meg mondja a jövő mindent annak, aki él ezután.

1917. március 22.

Eljött a szomorú hír, nekem is meghalt az Apám. Most kaptam egy levelet a feleségemtől és írja, hogy már vége, nincs többet Apám. Nem érte meg azt a várva várt időt, hogy megláthassam még egyszer életében őt. Hej, Istenem! menyi sok keserűség és szenvedés volt az életemben ezen háború alatt. Imán ha meghalt az Ur Isten nyugossa meg szegényt, eleget szenvedett életében azzal a nehéz betegségével. Csak bár az Isten végét vetné ennek a czudar háborúnak, hogy bár akik még élünk, azok lássuk viszont egymást. Az éjjel Feldwachen voltam és mondhatom, hogy elég rosszul telt el az a 4 óra. Nagyon hideg szél és hideg eső hullott egész idő alatt. És nem elég, hogy megáztunk, hanem még itt bent a kavernában is örökké ázunk, mert a kő között mind bejő a víz.

Március 23.

Mennyi baj van a háborúban! Amikor nincs támadás, akkor is van elég baj, ami az embert keserítse. Az élelmezésről beszélek, az az hogy csak szeretnék beszélni, de most még nem tudok, vagy jobban mondva nem szabad.

A tegnapelőtt történt, hogy elveszett egy zsák kenyér, majdnem egy napi kenyereinknek a fele. Hogy hogy és

mi módon veszett el, azt nem tudom, de elég az hozzá, hogy egy negyed kenyeret kaptunk a tegnapelőtt, ez még nem volna nagy valami, meg még sokszor kaptunk egy negyedet, de nem sok minden más dolog van, amit le lehet írni, ami az embert bosszantsa.

Nincs, aki törődjön, a szülei, így szegény baka sorsom! Csak este 8 órakor kapunk kávé és menázsit, ami a szó szoros értelmében csak moslék és hozzá még nem is elég. Nem bántana semmi, ha egyenlő volna a szenvedés, de csak ez nagyon bánt. Aki legtöbbet szenved és nyomorog a Hazáért, az van a legjobban megcsalva. Kapunk még mellé fasírhúst és kolbászt, szilva izet vagy [...], továbbá bort és pálinkát, de ezeknek csak a neve van. Mert igazán sokszor annyi rumot adnak, hogy az akárhányszor nem jut több egy embernek egy evő kanálnyi. Mind meg volnánk békülve ezzel is, csak hogy ne látnók, hogy mások a feleslegből isznak és még be is tudnak rúgni tőle. Ez bánt nagyon!

Május 4.

Ma fürdeni voltunk Obcsinában, nagyon jó fürdők voltak. Ma megint egy szomorú hír jött számomra. Meghalt a fiacskám, pedig még nem is ismertem, nem volt részem megismerni szegénykét. Ma mondta Szász Gy. és most este megkaptam feleségemtől is a gyászoló levelet. Bizony nehéz a mi sorsunk! Képzelem, mennyire lesújtotta ez a haláleset a feleségemet. Többször írta már, hogy mennyire kedves és okos gyermek. Sokszor írta, hogy ha meghalna, tán ő is meghalna utána, és most tudom biztosan, hogy nagyon megviseli. Hej! Istenem! Vajon lesz még egy vig nap a számunkra?

Ima a harcztéren

- I. *E Pünkösöd ünnepében jó Atyánk
Hallgasd meg forró imánk.
Te ki nézz ránk a magasból.
Feléd sóhajtottunk a lövészárkokból.*
- II. *Mi szegény ártatlan katonák,
Most oly közel állunk hozzád.
Csak a te neveddel foglalkozunk.
Segíts meg minket, édes Istenünk.*
- III. *Adj erőt nekünk, könyörgünk,
Bátorságot, kitartást hogy győzzünk.
Törd meg gőgös ellenfelünk,
Ki oly galádul tört, ellenünk.*
- IV. *Hisz mi az igazság mellett vagyunk,
Szent a cél, amelyért harcolunk,
Segíts! Tehát, segíts! Minket
Aczélosicsd a mi erőnket.*
- V. *Ments meg a veszedelmekben
Oltalmazz a küzdelmekben.
Adj vissza családainknak.
A kik értünk imádkoznak. Ámen.*

Forrás:

Véres Emese gyűjtése/előadás

KISS JÓZSEFRE EMLÉKEZÜNK

Az idő múlásával egyre többször látom magam előtt kedves lényét. Gyülekezeti alkalmakkor hatalmába kerít az érzés, hogy mennyire és egyre jobban hiányzik hitelesítő jelenléte.

Mindig segítőkész volt. Ha segíteni kellett, „gyors volt a hallásra, késedelmes a szólásra”. Példaként szolgált, ahogyan megélte hitét. Láthattuk arca ragyogását, amikor az Úr törvényében gyönyörködött és az Ő törvényéről elmélkedett. Kimagaslott közöttünk, nemcsak fizikai adottságaival, hanem Istent dicsőítő hitével és cselekedeteivel is.

Leánya gyógyulásának folyamatában megmutatta szeretetét és alá-

zatát az Úr és szerettei, valamint a gyülekezet iránt egyaránt. Az Úrtól kapott bölcsességgel élesztette bennünk az „első szeretet” tüzét, amelyet ő élete végéig nem hagyott szívéből kialudni. Mi, akik közel álltunk hozzá, még most is érezzük, és érezni is fogjuk szeretetének simogató melegét.

Segítő kezét nyújtotta minden kezdő és gyakorló hívőtestvér felé. Akkor is fogott és átölelt bennünket, amikor már neki volt szüksége fizikai támogatásra. Közben csak addig engedte el mások kezét, amíg imádkozásra tette össze saját két dolgos kezét. Most is érezzük erős keze irányító, bátorító szorítását.

Mindig úgy vezetett bennünket, hogy soha nem kívánt Isten és közénk állni.

Őszinte fájdalommal sirattuk el. Már tudunk örülni is, mert tudjuk, hogy a számára elkészített helyet elfoglalhatta. Tudjuk azt is, hogy ki-nyújtott karral vár bennünket és első dolga lesz, hogy megfogja kezünket és végigvezessen minket az általa már megjárta úton, hogy odavezessen, ahol le kell borulnunk az Atya előtt.

Drága Józsi bácsira – akik ismerhettük őt, és akik sok áldást vettünk tőle – a találkozásig mindig szeretettel gondolunk.

Balázs házaspár

ÓSZÖVETSÉG ÉS ZSIDÓSÁG

A magyar történelem egyik legtragikusabb eseménye, a holokauszt 70 éve történt. Véleményem szerint az összes egyéni és kollektív fájdalmat csak tetézi az a tény, hogy ezt megelőzően évszázadokon keresztül a magyar nép üldözött zsidókat befogadó, nekik a magyar társadalomban, gazdasági életben és kultúrában helyet biztosító nemzet volt. S ezt az évszázadokon át velünk élő zsidóság meg is hálálta. Sem a makói hagyma, sem a tokaji bor – és még hosszan sorolhatnám – nem lenne világhírű a magyar zsidóság nélkül.

Nem múlik el az esztendő anélkül, hogy ezekkel a kérdésekkel ne szembesülne lapunk, illetve ne hívna szembesülésre az olvasókat. Az alábbiakban dr. Karasszon István egyetemi tanár – Károli Gáspár Református Egyetem, Selye János Egyetem – írását valamint közösségünk egyik tagjának a személyes visszaemlékezését közöljük. Szolgálják ezek az írások a méltóságteljes megemlékezést, a téma komplexitásában való eligazodást, és mindenképp azt a megbékélést, amely évszázadokon keresztül a miénk volt, és amelyet legszebb örökségként kell megbecsülnünk a jövőben is. (B. Z.)

A magyar holokauszt 70. évfordulóján az emlékezés természetesen kötelességként írja elő, hogy egyrészt kegyelettel említsük azokat, akik az üldözések során életüket veszítették, vagy egyéb szenvedésnek voltak kitéve. Ugyanakkor azonban keresztyénként újra emlékeznünk kell arra is, hogy a zsidóságnak és a keresztyénségnek sajátos kapcsolata van, amit legegyszerűsebben az „idősebb testvér” kifejezés ad vissza – tehát a zsidóságot egyrészt testvérnek, másrészt pedig olyan testvérnek tartjuk, akitől tanulni lehet.

Az első kérdéscsoportról röviden azt mondhatjuk, hogy sajátos ellentmondás jellemzi a zsidóüldözésekre való emlékezést. Egyrészt talán érthető, ha sokan, akik elszenvedték az üldözéseket, nem szívesen beszélnek erről a vészorszakról: a „történelemfelejtés” mintegy a lélek önvédelmeként szolgál. Mások pedig vagy rossz lelkiismeretük miatt hallgatnak, vagy rosszul értelmezett szemérmességből nem említik az eseményeket. Ugyanakkor azonban a tudományos kutatás szintjén – legalábbis más korokkal egybevetve – elég jól ismert, vagy pontosabban fogalmazva: jól ismerhető történelmünknek ez a része, hiszen szinte felsorolhatatlanul sok könyvet, tanulmányt szenteltek neki. Az irodalom adataiból csupán egyet emeljünk ki: R. Braham, A magyar holokauszt, Budapest: Gondolat, 1981 című könyvét. Mindenképpen javasolt, hogy látogassunk el (akár közösségi szervezésben is) a Budapest, IX. ker., Páva utcai Holokauszt Emlékközpontba – jobb híján egy digitális látogatás is sokat mond: .

Természetesen nem csak a zsidóüldözésekkel foglalkozó könyvek mutatnak fel hihetetlen gazdagságot, hanem szerteágazó az események kiértékelése is. Csodálkozhatunk-e azon, ha ezek között néha ellentmondás, érzelmek fölka-varása, heves vita is található? Aligha! Jelen soraink csupán egyetlen mozzanatot húznak alá: a hetven évvel ezelőtti zsidóüldözések magyar embereket, értsd: a magyar társadalom egyéneit, vagy Magyarországra menekült embereket érintettek. Ez a tragédia a mi tragédiánk, s joggal mondhatjuk, hogy az ország lecsúszásának mélypontját jelentik. Mi történt velünk – velünk, akik mindig befogadó, idegeneket is magyarként szerető, majd magyarként elfogadó nép voltunk? Úgy gondolom, hogy a válasszal erre a kérdésre még mindig adós a magyar társadalom!

S mi történt a zsidósággal? Azzal a vallási és nemzetiségi kisebbséggel, amelyik mindig azonosította magát a magyar nemzeti ügyekkel, s a szabadság élharcosa volt a századok során? R. Braham egy későbbi televíziós interjúbán csodálkozik is azon, hogy sokan nem lázadtak, amikor pedig a nyilvánvaló megkülönböztetések és hátrátételek megtörténtek. Talán éppen azért, mert a bizalom a magyar köztudat és a magyar politika felé töretlen volt! S talán azért is, mert ez a bizalom nem volt minden ok nélkül, még ha súlyos csalódást is okozott: említsük meg mindazáltal, hogy a budapesti zsidóság (mintegy kétszázezer ember) megmenekült – egyedülálló volt ez Európában!

A zsidósággal kapcsolatban többször hangsúlyozzák a „másság tiszteletét”. Nehezen elfogadható számomra! Hiszen a zsidóság nem úgy más, mint ahogy a kínai vagy az afrikai más Magyarországon! Éppen az a baj, hogy nagyon is hasonlít – csak van egy sajátossága: Isten ígéretéhez híven meg akar maradni népnek még a szét-szórásban is. Szemére vethetjük egy népnek, hogy nép akar maradni?! A kérdés költői, hiszen nyilvánvalóan nem! A sajátosság mármint abban áll, hogy a zsidóság durván kétezer évvel ezelőtt kénytelen volt úgy alakítani hagyományait, hogy megmaradjon. Nyilván jelentős változásokra volt szükség az Ószövetség magyarázatában, hiszen egy sor rendelkezést olyan formában nem lehetett végrehajtani, ahogy a Tóra megkívánja! Hogyan lehetne Jeruzsálemben ünnepelni a pászkát, ha egyszer elveszítette a zsidóság a Szentföldet? Vagy egyáltalán hogyan lehetne áldozatot bemutatni, ha nincs többé templom? A páskaünnep tehát ismét családi ünnepé vált a zsidóságban (eredetileg is az volt), az áldozatok funkcióját pedig az ima vette át. Mivel a nyilvános vallásgyakorlatban többször akadályozva volt a zsidóság, ezért a családi nevelés és családi vallásgyakorlat lett hangsúlyos. A „másság” azonban itt nem más, mint az ugyanazon témára írt variációk sora! (Zárójel: a „kapzsi”, „pénzsóvár” zsidó témájával nem foglalkozom. Aki az általánosítások és az ismeretek hiányában megszületett vádak cáfolatát akarja látni, az olvassa el I. Olbracht korszakos regényét: Átok völgye.)

A „másság” – szerintem: a variációk – alapja azonban változatlanul az Ószövetség, hiszen ez a zsidóság számára is

kanonikus könyv, az atyák magyarázatának a tárgya. Az Ószövetség megértése közös feladatunk a zsidósággal – még akkor is, ha számunkra az Ószövetség Krisztus jövetelének az előkészítése, a zsidóság számára pedig a nép és a vallás egységét garantáló dokumentum. Az Ószövetség azonban maga is egy évszázadokig tartó folyamat tradícióit tartalmazza; a folyamat és annak összefüggése egyaránt magyarázatot igényel. Először is olvasunk benne történelmet – győzelmek és bukások, felemelő események és gáztettek egyaránt vannak benne. Ami azonban feltűnik: Isten ígéretét, ill. az ígéretek valóra válását olvasuk ki belőle; a bukás pedig mindig az ember gyengesége, ill. Isten büntetése. A bűnvallás története számunkra mindig azt akarja megmutatni: hogyan kell hűségesnek maradnunk Istenhez, az Ő ígéreteihez. Mi az értelme annak, hogy több törvénykönyvet is találunk az Ószövetségben, amelyek más és más évszázadok szokásait, szabályait örökítik meg számunkra? Nyilván az, hogy ne csak az egyes rendelkezéseket tartsuk meg (talán azok szó szerinti megtartása már nem is szükséges), hanem inkább a rendelkezések által elért célt lássuk tisztán, és azt

szolgáljuk! A legmegdöbbentőbb számunkra maga a tény: bizonyos helyzetekben emberek állnak fel, s minden érdek ellenében, sokszor életüket is kockáztatva hirdetik Isten üzenetét. Vajon ki merné ezt ma megtenni közöttünk, avagy: nem pont erre lenne nekünk is szükségünk? Zsidók és keresztyének egyaránt sokra értékelik az Ószövetség imádságait; a Zsoltárok könyve évszázados kegyesség dokumentuma, amiben mindenki megtalálhatja a saját életére illő helyzetet, s az ószövetségi imádkozóval együtt mondhatja el érzéseit. Persze nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a keresztyének számára kanonikus könyv még az Újszövetség is – ennek helyén a zsidóságban az atyák magyarázata áll, amit pedig ugyan mi tisztelünk, de nem fogadunk el kanonikus iratnak. A tradíciók kétfelé ágaztak Jézus Krisztus korában, de odáig együtt voltak. A maga tradíciójának megfelelően mindenki kereshet modellt magának az Ószövetségben, ami a saját életének megfelel – s hogy talál, afelel kétségünk nincsen.

Dr. Karasszon István

SZEMÉLYES EMLÉKEIM A HOLOKAUSZT ÉVFORDULÓJÁN

Gyerekkoromban sok mindent átéltem és sokra emlékszem is. Előtte vannak azok a napok, amikor nyakendős férfiak, katonák társaságában kocsikra nyomkodták föl az embereket. Ahol mi laktunk, ott sok zsidó család lakott. Arra emlékszem, hogy hangosan sírtak. Iszonyú napok voltak ezek. Igen, zsidók voltak. Erről szeretném most leírni egy család történetét.

Mi is egy zsidó udvarban laktunk egy kis házban hátul. Elöl a nagy ház üresen állt, mert a lakóit elhurcolták. Hétköznapi életet éltünk, ment minden a maga útján. Iskolába jártunk, iskola után pedig vigyáztunk az állatokra.

Telt, múlt az idő, és az üres ház egyszer csak benépeült. Egy család költözött be, akik Auschwitzból jöttek haza. A férfi minden családtagját, gyerekeket, feleséget elveszített, az asszony pedig a férjét. Egyedül maradt a két gyerekkel. Auschwitzban ismerkedtek meg és összekötötték az életüket. Nagyon rendes emberek voltak. Hálások voltak Istennek, hogy megmenekültek. A gyerekekkel együtt jártunk iskolába, 11-12 évesek voltak. Nagyon tisztelték hitvallásukat, és szigorúan betartották annak szabályait. Beloptam magam a szívükbe. Bizalmukba fogadtak. Gyerekként sokat segitettem Bözske nénihez, amiért mindig kaptam valamit. Főleg zsíros kenyeret, ami jól esett.

Én vittem a tyúkokat a Rabbihoz levágni, aki emlékszem, igen deltás zsidó ember volt. Mai napig nem tudom, hogyan állapította meg, hogy a tyúk ehető vagy sem. Ha nem volt ehető számunkra, ide adták nekünk.

Anyu nagyon finom ételt készített belőle. Igaz, kevés volt, hiszen kilencen voltunk testvérek, de hálások voltunk érte. Ez a család aztán üzletet is nyitott. Ruhákat, anyagokat árult. Az üzlet fölél ki volt írva: Várkonyi /Selczer/ Dezső. Magyarosította a nevét. Sokan megkedvelték őket.

Lassan kezdtek a település közösségi életében részt venni. Hétféteken moziba mentek, meg látogatába, és én mentem föl a két gyerekhez. Ott voltam, amíg haza nem jöttek. A gyerekek meg minden esete imádkoztak, és engem is megtanítottak a zsidó imára, amit a mai napig nem tudok, mit jelent. Így emlékszem a szavakra: Él méle néma szömájsz Iszuél edenaj elahéni E hat. (Bibliai alapja 5Móz.6,4. Shma, Yisrael, Adonai elochenu, Adonai echad! Halld meg, Izrael: Az Úr a mi Istenünk, egyedül az ÚR! – B. Z.)

Nekem sokat meséltek Auschwitzról, arról, amit átéltek. Gyerek fejjel is fel tudtam fogni azt a szörnyűséget. Nagyon szerettem nekik segíteni, aranyos emberek voltak. A templomukba is mindig elvittek. A zsidó hitvallásukat igen szigorúan betartották, szerintem így hálálták meg Istennek, hogy ebből a haláltáborból kisegítette őket épségben, egészségben.

Felnőtt koromban lehetőségem nyílt arra, hogy elmenjek Auschwitzba. Látni is borzalmas volt, nem pedig átélni. Minden holokauszt túlélőt az Isten áldjon meg, és még hosszú életet kívánok nekik.

Kobzik Anikó

„Ez maga volt a pokol...”

PAKISZTÁNBAN ÉS NIGÉRIÁBAN KERESZTYÉNEKET GYILKOLNAK, TEMPLOMOKAT ROMBOLNAK ISZLÁM SZÉLSŐSÉGESEK

Míg mi idebaza Istennek hála békében – még ha nem is nyugalomban, hiszen a belpolitika mindig okoz kellő feszültséget – ünnepeltük meg a reformáció emléknapját, katolikusok a mindenszentek ünnepét, s meggyűjthattuk eltávozott szeretteink sírjánál az emlékezés gyertyáit, addig keresztyén testvéreink Pakisztánban, Nigériában és a világ más, feszültséggel terhelt tájain félelemmel és rettegéssel, vagy éppen meneküléssel töltötték e napokat. És az előző hónapokat. Keresztyéngyilkosságokról, Irakból tömeges menekülésről, Nigériában felgyújtott templomokról szólnak a hírek. Meg arról, hogy a Nobel Béke-díjat pakisztáni „nagylány” kapta, aki az emberi jogok eltökélt „barcosa”. Ellentmondásos világunk nébányi szomorúan jellegzetes története a közelmúltból...

(Peshavar/London/Abuja/Berlin – 2014.11.06. – daily-post.ng; nigeriamasterweb.com; tribune.com.pk; dpa.de; pro-mediemagazin.de)

Írta: Dr. Békefy Lajos

Keresztyén házaspárt égettek el a Korán „megszentségtelenítéséért” Pakisztánban

Pundzsáb Tartomány rendőrségének közlése szerint a felheccelt tömeg előbb megkínozta, majd elégette a két keresztyént. Az őket bántalmazók arra hivatkoztak, hogy a házaspár megszenségtelenítette a Koránt. Márpedig az a törvény az iszlámban, hogy aki szent könyvről, a Koránról tiszteletlenül szól, vagy ha netán elégeti azt, mint amivel a házaspárt vádolták, az halál fia. Hivatalos közlemény szerint a 35 illetve 31 éves pár Kasur közelében egy kecsketelepen dolgozott. Rosszul fizették őket, s ezért fel akarták adni munkájukat. A főnökkel emiatt vitába keveredtek, aki – hogy elhárítsa magáról a rosszul fizető tulajdonos vádját – tipikus fordulattal „úgy fizette ki őket”, hogy megvádolta a házaspárt a Korán meggyalázásával. Még a vitát követő éjszakán – jelentette a dpa német hírügynökség – a főnök a házaspárt négy gyermekükkel együtt letartóztatta. S már reggelre a sajtó azt jelentette, hogy blaszfémia, istenkáromlás miatt előállították őket. A felháborodott muszlim tömeg kikövetelte őket a hatóságtól, s azonnali lincselő ítéletként egy tüzes kemencébe vetette mindkettőjüket. Szemtanúk szerint többen a gyerekeket is a tüzes kemencébe akarták dobni, de ezt a jelenlévők közül többen megakadályozták. A lahorei rendőrség vizsgálja az ügyet, hogy a lincselő önbíráskodásnak elejét vegye. Ötven gyanúsítottat vettek őrizetbe a brutális gyilkosság kapcsán. Az iszlám országban, Pakisztánban különösen súlyos bűnnek számít, ha valakit istenkáromlással vagy a Korán megsértésével vádolnak. De az önbíráskodásnak még Pakisztánban sincs helye!

Öt gyermek anyját, Asia Bibit is halálra ítélték

Ő az első nő Pakisztánban, akit istenkáromlás miatt halálra ítélték négyévi vizsgálati fogság után. Annak ellenére történt ez, hogy a bíróság maga elismerte, nehezen hihető bizonyítékokat vettek elő a vád tanúi. Ügyvédje, Dr. Sakir véleménye szerint az országban az ítélkezés egyre inkább a szélsőségesek és fanatikusok kezébe kerül. Nemzetközi szervezetek és közismert politikusok is szót emeltek védelmében a pakisztáni kormánynál, de eredménytelenek maradtak.

Terrorakció keresztyének ellen - 75 halott „A terroristáknak nincs vallásuk...”

Nem nagyon írt róla a hazai sajtó, de ennek ellenére drámai esemény volt múlt év szeptemberében az, amikor Pesavárban két öngyilkos merénylet felrobbantotta magát együtt az egyik keresztyén templomot, amikor éppen vasárnapi misét tartottak benne. A helyszínen 75 halott maradt, 130 fölött volt a súlyosan megsebesült hívők száma. A vérfürdő hátterében a hatóságok militáns iszlám elkövetőket feltételeznek. A robbantás pillanataiban szemtanúk szerint mintegy 600 hívő tartózkodott a templomban, illetve annak közvetlen közelében. Óriási pánik tört ki, amikor az élők megpillantották a véres emberi maradványokat. „Ez maga volt a pokol számunkra” – fogalmazott Nazir John keresztyén szemtanú. Peshavár hárommillió nagyváros, ahol a Talibán csoportok (= talibánok vagy tálibok, az iszlám radikális változatát képviselő szunnita muszlim és a pastu nacionalista mozgalom tagjai; a tálib arab szó, tanítványt jelent) rendszeresen követnek el robbantásokat. Sadiq Daniel anglikán püspök arra szólította fel a hatóságokat, biztosítsák hatékonyab-

ban a templomok rendőri védelmét. A püspök akkoriban háromnapos gyászt rendelt el. *Navaz Sharif* miniszterelnök elítélte az akciót. Úgy fogalmazott, hogy az iszlám tanítása szerint bűn ártatlanok vérért kiontani, s ez más vallások tanításával is ütközik. „A terroristáknak nincs vallásuk” – fogalmazott velősen a miniszterelnök.

Lelkészeket gyilkolnak Nigériában – kényszerátértétek fegyverrel –

Közben a helyzet alig változott Nigériában, ahol a szélsőséges iszlám Boko Haram félkatonai szervezet terroristái tartják félelemben az ország egész északi részét. De nem csak a boko-haramisták ölnek és pusztítanak, hanem a fuláni nomád törzs tagjai is, akik sok helyen szabályos etnikai tisztogatást tartanak. Épületeket és templomokat éppúgy pusztítanak, mint emberi életet. Keresztyén nőket tömegestül arra kényszerítenek, térjenek át az iszlám vallásra, különben vége az életüknek. A boko-haramisták legutóbb, áprilisban jó 200 keresztyén nőt kényszerítettek házasságra muszlimokkal, illetve térítettek át fegyverrel muszlim hitre. Ugyancsak az elmúlt év szomorú tapasztalata, hogy lelkészek tucatjait üldözték el szolgálati helyükről, illetve gyilkolták le őket. Becslések szerint számuk eléri a kétszázat Nigériában. Ez év szeptemberében a Boko Haram fegyveresei tíz keresztyén templomot romboltak le. A *Human Rights Watch*, az emberi jogok sérelmét vizsgáló nemzetközi szervezet legfrissebb adatai szerint ez a terrorista társaság ebben az évben már több mint 2000 embert ölt meg. Céljuk, hogy ilyen eszközökkel és módon felállítsák Nigéria északi részén az iszlám „istenállamot”.

Malala Jusafzaj, pakisztáni „nagylány” Nobel Béke-díja – „Malala Nap”

Ezenközben a világ békésebb, legalábbis vallásilag és a vallási jogok sérthetatlensége tekintetében nyugodtabb részében, Amerikában és Európában sor került a pakisztáni emberjogi küzdelem „üdvöskéjének” a látogatásaira

és kitüntetésére is. *Malala* előbb az USA elnökénél tett látogatást tavaly, majd az idén neki ítelték a Nobel Béke-díjat. Ő az első pakisztáni nő, aki ezt a nagy értékű díjat megkapta, s mindehhez 17 éves. Mi a titka és indoka ennek a kitüntetésnek? Az, hogy ő élete kockáztatásával is kiállt az emberi jogok védelme és a nők iskoláztatása mellett a Talibán szélsőségesekkel és másokkal szemben. A menekültek helyzetét különösen is szíven viseli. Rendszeresen látogatja a menekülttáborokat Jordániában és a világ más részén. „*Én, Malala*” címen megírt önéletrajzát hazája hatóságai betiltották „biztonsági megfontolásokból”. Blognaplójában naponta tájékoztatta a világot a Talibánok terrorista vérengzéseiről, és leányiskolájuk elleni akcióikról is bátran és hitelesen tudósított a legmodernebb közösségi oldalakon az internet segítségével. A lányok iskoláztatásáért is állandóan felemelte szavát hazájában. 2012-ben Talibánok megtámadták azt az iskolabuszt, amelyen ő is tartózkodott. Életveszélyes állapotban az angliai Birmingham királyi kórházába szállították, ott operálták meg. Gégemetszést kellett rajta végrehajtani lövedékek okozta sérülések miatt. Végül halálát és arcidegeinek a működését is sikerült csaknem teljesen visszaállítani. Gyógyulása után is hazája leányainak az oktatási esélyeiért emelt szót. *Ban Ki Moon*, ENSZ főtitkár a gyermekek iskolázásának általános követelményét világcélként jelölte meg, s az ezért hozott fáradozások tartós kötelezettségére utalva november 10-ét hivatalosan az ENSZ „*Malala nap*”-pá minősítette világszerte. Kérdés persze, hogy a pakisztáni *Malala* mit tud tenni ebben a konkrét ügyben, s a hazájában újra és újra kirobbanó vallási gyűlölet és pusztító akciók ellen? Egy fecske nem csinál nyarat – mondjuk, de hátha Isten megáldja az ő szívét-szavát, s nevével márkázottan megindulhat Pakisztánban is egyfajta vallási kiengesztelődés. Mert Isten csinálhat egyedül is nyarat! Lám-lám, *Hans Küng-nek*, a világethosz létrehozójának mégis csak igaza van, amikor a világvallások 21. századi szerepére utalva ezt tette meg első alapelvek etikájában: *Amíg a vallások között nem lesz béke, addig a politikában és a nemzetek között sem lesz igazán béke!*

A REFORMÁCIÓ IDŐSZERŰSÉGE

1517. október 31-én Luther Márton szerzetes, a teológia doktora egy 95 vitatételt tartalmazó írást függesztett ki a wittenbergi vártemplom kapujára. A korabeli tömegkommunikáció e sajátos formáját választva még nem sejtette, hogy demonstratív megnyilatkozása Európa történelme s a nyugati kereszténység egyháztörténete szempontjából milyen döntő változásokat eredményez majd.

A reformációt, mint az egyházból kiinduló, de a világi élet megannyi területét érintő mozgalmat a történelemtudomány, a szociológia, netán a feudális gazdasági struktúrát megingató jelenségeket vizsgáló közgazdaságtan, s mindezek mellett a filozófia és a teológia érdeklődési körébe sorolják. Az általános iskolától kezdve a legmagasabb szintű nemzetközi konferenciákig ma is érdekfeszítő témát jelent. A reformáció történetisége, tudományossága, elterjedése, hatása ma is megtanulandó tananyag, érettségi tétel, a kutató tudós számára kiapadhatatlan forrás. A szétszakadozottságban élő protestáns egyházak hitvallása szerint a reformáció az Isten népe megújulásának jele és eszköze. Hálaadásra és a lelki életben való megerősödésre, a másokért vállalt szeretetből fakadó szolgálatra ösztönző ünnep.

Maga a szó: reformáció – visszaalakítást jelent. A protestáns egyházakhoz tartozók vallják, hogy az egyház az idők során emberi tévelygések, mulasztások és hamis tanítások miatt a hitben elerőtlenedett, melynek következményeként az egyház létében megromlott. Eltért és letért az Isten által rendelt, a Bibliában leírt útról. Elkerülhetetlenül szükségessé vált a megújulás, ami egyetlen cél felé irányult: az embernek keresnie kellett annak lehetőségét, hogy miképpen juthat vissza, hogyan juthat közelebb a mindent teremtő, mindent fenntartó és gondviselő, szeretetével mindent igazgató, irányító Istenhez. Ennek módja a reformációt munkálók szerint nem lehetett más, mintsem az, hogy az egyháznak, gyülekezetnek, az ezt alkotó híveknek odaadón és engedelmesen kell hallgatnia, elfogadnia és követnie Istennek szavát, az Igét, a kijelentett, eligazító, üdvösségre vezető üzenetet.

Az emberi tudás, mindenféle okosság, bölcsesség magában hordozza a rész szerint valót. Az ismeretnek csak a részeit birtokoljuk, nem annak teljességét. A teremtményi létezés messze van attól, hogy akár a „bölcs lángeszével” is felérje a Teremtőt. A világ létének s a benne élő ember küldetésének lényegét keresve kevésnek tűnik a vitathatatlanul grandiózus eredményeket felmutató tudományok összessége. Napi hír,

hogy némi bizonytalanság, netán ellentét mutatkozik a sokat vitatott evolúció elmélet értelmezésének tekintetében a keresztyénség legnagyobb létszámú felekezetének vezetője és egy meghatározatlan, mindenestre nem jelentős létszámú hazai keresztény parlamenti párt eminens képviselőjének kijelentései között.

A végső kérdésekre, a lét meghatározó kérdéseire igazi válasz csak onnan felülről kapható. Minden emberi bölcselkedés, tudomány vagy tudományoskodás, vallási vezetőktől, netán politikai szereplőktől jövő magyarázat feltételezhetően csak megtusakodott, jó szándékú értelmezési kísérletként nyerhet elfogadást a magyarázatot váró elfogultak vagy ellenkezők széles köreiben.

A reformációról, mint egyházi, társadalmi, teológiai, kulturális folyamatról történetének lassan fél évezrede során könyvtárnyi kötetet írtak. Kétségtelen, hogy ez az átfogó szellemi, lelki mozgalom történelmi szükségszerűség, társadalmi kihívás, egyházi szervezeti változás igényéből fakadt. Mindemelllett a reformáció több volt ennél. A hitben élők szerint Isten konkrét cselekedete volt, olyan mennyei akció, mely a nagy választ ismételte meg újra a létezés időlegessége és a létezés örökkévalósága tekintetében. Az Istentől elszakadt ember esélyt kapott az Istenhez való visszataláláshoz, visszatéréshez. A Bibliában leírt és újra felfedezett, megértett apostoli tanítás szerint igazzá lehetett Isten előtt, ingyen kegyelemből, hit által.

A reformáció ezt ismerte fel, s ezt tudatosította a korabeli európai nemzetekkel, az egyre elvilágiasodó, küldetéséhez méltatlanná váló egyházzal, az iszlám előrenyomulásával szembeállni képtelen, kiszolgáltatott, országában részekre szakadt 16. századbeli magyarsággal.

A reformáció egyfelől kétségtelenül egyházi ügy. Az elesett egyház, a hitükben megrendült hívek megújításának, belső megújulásának mozgatója és mozgalma. Másfelől a reformáció egyetemes emberi ügy. Hatása nem csupán hatalmi struktúrák, kulturális értékrendszerek, etikai nézetek és gazdasági viszonylatok területén jelentkezik. A reformáció a napi küzdelmek és teherhordozások között élő, sokszor megszorodó, aggódó és szorongó ember felé fordul, amikor hittalvallva megszólaltatja az életet formáló, újrarendező, újjáalakító, reformáló üzenetet: „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk”.

Dr. Kádár Zsolt

Ravasz László

„Csak a klasszikus aktuális!” Az alábbiakban Ravasz László református püspök, közíró 1930 karácsonyán, a Kálvin téri református templomban elmondott és a rádióban is közvetített prédikációjából olvashatunk részleteket. (B. Z.)

A BEPÓLYÁLT GYERMEK

A jel pedig ez lesz számotokra: találtak egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.” Lukács 2,12.

A bepólyált gyermek jel. Külsőleg nagyon csekély: parányi életcsíra, amelyet egy ragadozó madár széttéphet; belsőleg teméntelen, kibeszélhetetlen titok és jelentés. Ha végignézem a legmagasabb szimbólumokat a világon, a jeleket, amelyekben az emberiség elhelyezte minden isteni örökségét és mennyei váradalmát, találok állatképekre, találok napra, holdra, férfiakra és asszonyokra, fegyverekre és koporsóra, de egy bepólyált gyermekre csak a kereszténységben találok.

Mi van ebben a jelben? Ezt kérdezzük a mai napon. Először benne van az egész világ. Olyanformán, mint a középpontban a kör. Egy gyermek a jászolban. S mikor megszületik, megmozdul az egész mindenség. Mozgalom támad az égben: angyalok nagy seregekben szállnak, sűrögnek, forognak, szinte söpri szárnyuk a földet. Megmozdulnak a planéták: egy új csillag nyomul a többiek közé, és a régiek halványan reszketnek, hódolva az új üzenetének. Megmozdul egyszerre a föld: Ázsia belsejéből kelet titokzatos vágyakozása, tízezer esztendősi emberi szomjúság útra kél, hogy vigye aranyát, mirháját, tömjénét, és lássa meg azt a bepólyált gyermeket, mert az a királyok királya. Heródes, a zsidók királya, nyugtalan lesz, mintha a földrengés mozdította volna meg a trónját, tántorogva belefogózik a bíbor baldachinba, s olyan parancsot ad, hogy kővé dermedjen megindult birodalma. Lehet, hogy sokan nem tudnak erről a jelről. Lám, a római birodalom imperátora nyugton űzi tovább történelmet csináló kedvteléseit. De hol lesz ennek a császárnak birodalma, neve akkor, amikor e gyermek előtt meghajtnak térdüket a föld fejedelmei? A vakond sem veszi tudomásul a napot, de a vakond élete, halála mégis attól függ, hogy van nap, átmelegíti a földet, tenyészetet, és életet teremt rajta. Igen, benne van e jelben az egész történelem.

Miért van benne a világ? Azért, mert benne van az ember. Születése és halála az emberi sorsot végtelen lehetőségekig kitágította, és a kettőnek nagy ellentmondása olyan titkokban oldódik fel, amely az emberi élet eddig el nem képzelt dicsőségét mutatja.

Az emberiségnek nem tudom nagyobb felmagasztalását elképzelni, mint ezt a születést. Milyen áldott öböl az az anyaméh, amelyből ilyen hajó kel útra! Milyen magasrendű

dolog az az élet, amelynek ez a kezdete! Kigyúl előttünk, mint egy vulkán az a tény, hogy nincs e földön nagyobb dolog a szeretetnél és a jóakarathnál; elibénk vágódik az a tény, hogy az élet a legnagyobb ügy, a legdrágább ajándék, fölséges kiváltság, vissza nem térő egyszeri alkalom és a legnagyobb alkotás. A karácsonyi fény azonban nem borul el a nagypén-teki árnyékok fenyegetésére. Az angyalok arcán nem fagy meg a mosoly, s a boldog ének nem csuklik el, sőt túlzeng a bűnön a kegyelem, halálán az élet, szenvedésen az öröm, jajszón a hála, mert a bepólyált gyermek jelében harmadszor benne van az Isten. Isten lett testté a bepólyált gyermekben. Ez Ige hallatára megérezzük, micsoda terv, micsoda végzés, micsoda óriás predestináció volt az, amely kibuggyant itt a bepólyált gyermek jelében. Igen, ez a jel tölt el engem nagy-nagy bizonyossággal: milyen biztos a győzelem a bűn és a halál felett, ha ez a gyermek a megváltó Isten maga!

El tudod-e mondani, hogy ebben a drága jelben benne vagy te is? El tudod-e mondani, hogy Ő neked született, és te neki születettél? Tedd oda hát a kezébe az idődet, a tehetségedet, a vagyonodat, a becsvágyadat, mert kéri, mert érdemli, mert ez reád nézve a menedék és az élet. Benne vagy-e? Óh mondd, megtagadtad-e érette magadat? Ellene mondtál-e érette a világnak, szántad-e, bántad-e, ami szívedben ellene szól, amit vétettél ellene? Megvallottad-e bűnös voltodat előtte és rábíztad-e magadat, mint az anyag rábízza magát a fazekas kezére, hogy alakítson téged örök terve szerint? Tudsz-e neki vallani kibeszélhetetlen szerelemről, amelynek nincs szava, s amely felégeti még a gondolatokat is, tudsz-e előtte sírni, benne ujjongani, érte kihevülni, fellelkesedni és megmá-morosodni: tudsz-e hinni benne?

Benne vagy-e te? Próbáld meg: kibékültél-e ősi ellenfeleddel, megbocsátasz-e neki?

Benne vagy-e? Érzed-e, hogy Ő nemcsak útítárs, hanem maga az új, nagy életfolyam. Hatalmában érzed-e magadat, akit Ő átment tűzön és vízen, betegségen és halálán? Vallod-e, hirdeted-e, hogy benne mindenek megoldódnak, a titkok feltáruznak, az utak célhoz érnek, a reménységek beteljesednek? Szállasz-e vele arra, amerre akarhatja jár, s e látható világ köddé váló cifraságai közül repülsz-e szakadatlanul feléje, mint a sas a fényben, fecske a tavaszban, sirály a viharban, pernye a tűzben? Tudsz-e benne remélni?

Ez pedig néktek a jele: találtak egy kis gyermeket bepólyálva feküdni a jászolban. Mondd el a nagy csendességben: Én megtaláltam ezt a gyermeket.

Ady Endre:

Kis, karácsonyi ének

Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt-havat hoznak.

Szeretném az Istent
Nagyon dicsérni,
De én még kisfiú vagyok,
Csak most kezdek élni.

Isten-dicséretére
Mégis csak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.

Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyon között kis Jézusért
Minden szépet tennék.

Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

(Így dúdolgattam én
Gyermek hittel, bátran
1883
Csúf karácsonyában)

Ady Endre:

Karácsony

Ma tán a béke ünnepelne,
A Messiásnak volna napja,
Ma mennyé kén' a földnek válni,
Hogy megváltóját befogadja.
Ma úgy kén', hogy egymást öleljék
Szívükre mind az emberek –
De nincs itt hála, nincs itt béke:
Beteg a világ, nagy beteg...

Kihűlt a szív, elszállt a lélek,
A vágy, a láng csupán a testé;
Heródes minden földi nagyság,
S minden igazság a kereszté...
Elvesztette magát az ember,
Mert lencsén nézi az eget,
Megátkozta világra jöttét –
Beteg a világ, nagy beteg...

Ember ember ellen csatázik,
Mi egyesítsen, nincsen eszme,
Rommá dőlt a Messiás háza,
Tanítása, erkölce veszve...
Oh, de hogy állattá süllyedjen,
Kinek lelke volt, nem lehet!...
Hatalmas Ég, új Messiást küldj:
Beteg a világ, nagy beteg!...

1899

A REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG ÉS A SOLI DEO GLORIA KÖZÖSSÉG ESEMÉNY-NAPTÁRA

November 29.	15:00	Adventi Családi Nap – SDG Közösségi Ház
November 30.	10:00	Adventi úrvacsorás istentisztelet – Református templom
December 7.	10:00	Adventi zenés istentisztelet – Református templom
December 14.	10:00	Adventi istentisztelet – Református templom
December 21.	10:00	Adventi istentisztelet – Református templom
December 22.	18:00	Adventi bűnbánati istentisztelet – Református templom
December 23.	18:00	Adventi bűnbánati istentisztelet – Református templom
December 24.	17:00	Karácsonyi gyermekműsoros istentiszt. – SDG Közösségi Ház
December 25.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom
December 26.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom
December 28.	10:00	Vasárnapi/aprószenetek istentisztelet – Református templom
December 31.	18:00	Óévi hálaadó istentisztelet – Református templom
Január 1.	10:00	Újévi úrvacsorás könyörgés – Református templom
Január 4.	10:00	Vízkereszt ünnepi istentisztelet – Református templom
Január 11.	10:00	Évkezdő istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Január 11.	11:00	Nyilvános Egyházközségi Közgyűlés – SDG Közösségi Ház
Január 11.	13:00	Újévi szeretetvendégség – SDG Közösségi Ház
Január 22.	17:00	Egyetemes Imahét ünnepi istentisztelete – SDG Közösségi Ház
Február 14.	19:00	A cserkészek jótekonysági bálja – SDG Közösségi Ház
Február 18.	18:00	Hamvazószerdai bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Február 21.	18:00	Nagyböjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Február 22.	10:00	Böjtfői úrvacsorás istentisztelet – Református templom
Február 25.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 4.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 11.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 18.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 22.	10:00	Istentisztelet – gyülekezeti ebéd – Református templom
Március 29.	10:00	Virágvasárnapi zenés istentisztelet – Református templom

A református templomban minden vasárnap 10 órakor felnőtt- és gyermekistentiszteletet tartunk.

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden kedden 17:30-kor bibliaórát tartunk.

A fenti istentiszteletekre, rendezvényekre, programokra
minden érdeklődőt nagy szeretettel várunk.

Lelkipásztori látogatásra, az úrvacsora otthonokban való megünneplésére
a lelkészek előzetes hívás, bejelentés alapján készek.

A FENTI ESEMÉNYEK ÉS A SOLI DEO GLORIA KÖZÖSSÉGI HÁZ
KOLUMBÁRIUMA IRÁNT ÉRDEKLŐDNI

a 06/20 914-3893-as valamint a 06/30 637-8170-es számon lehet.

Felhívás!

Kedves szellemi sportokat kedvelők!

A Soli Deo Gloria Közösség

SAKKVERSENYT

hirdet korra és nemre való tekintet nélkül!

A lebonyolítás helyszíne a Soli Deo Gloria Közösségi Ház
és várható ideje 2015. január.

Érdeklődni illetve jelentkezni lehet

Puhr Ferencnél

a 06/30 789-9181-es telefonszámon,
vagy a e-mail címen.

Szeretettel várjuk a jelentkezőket!

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat

Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség

Főszerkesztő: Dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Csobolyó Katalin, Dr. Bóna Balázs, Kun László, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában

Példányszám: 800

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen